

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

**In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur**

Herincx, Wilhelm

Antverpiae, 1675

Disputatio III. De Confessione, quæ est secunda pars materialis
Sacramenti Pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

DISPUTATIO TERTIA.

De Confessione, qua est secunda pars materialis Sacra-
menti Pœnitentia.

QUÆSTIO I.

An & qualis Confessio sit jure di-
vino necessaria?

1. *Omnium & singulorum mortali-
tum Confessionem jure divino esse præcep-
tam contra aduersus fidem decla-
rata in Tridentino.*

VERITAS Catholica tradit, confessio-
nem omnium & singulorum pec-
catorum mortalium post Baptis-
mum commissorum esse jure divino nece-
ssariam ad remissionem eorumdem peccato-
rum in Sacramento Pœnitentia. Est de fide
ex *Trid. sess. 14. c. 5. & 6. 7. & 8.* Loquitur
porro Concilium de peccatis etiam internis
& occultis. Est autem contra Hæreticos re-
centiores, quorum aliqui dixerunt talē con-
fessionem sūisse prīmo inventam & inven-
tam ab *Innocentio III. in Concilio Lateranensi* &
refertur c. *Omnis triusque sexus. Similiter Petrus*
Oxomensis Doctor Salmanticensis, censuit con-
fessionem peccatorum in specie tantum esse
ex statuto universalis Ecclesiae; ut patet ex
propositione secunda, damnata à *Sixto IV.*
Insuper *Glossa in principio dist. 5. de Pœnitentia*,
censuit quoque esse introductum à quadam
universalis Ecclesiae traditione.

2. *Fundata in verbis Christi Ioan. 20.*

Probatur veritas Catholica cum *Tridentino*
& Theologis communiter ex verbis Christi
Ioan. 20. quibus hoc Sacramentum insti-
tuit: per illa enim Sacerdotes tamquam ju-
dices ordinavit, qui pœnitentibus rite dispo-
sitis sententiam absolutionis & remissionis
darent, aut indignis & indispositis senten-
tiam retentionis. Sed certè judicium exer-
ceri & sententia proferri non potest, nisi
probè cognitâ & discussâ causâ, de qua agi-
tur: condigna etiam satisfactio, nisi cogniti-
tis peccatis, imponi non potest. Ergo ex
ipsa institutione hujus Sacramenti & de
jure divino necessaria est explicita confes-
sio peccatorum.

3. *Ac perpe-
tuo sensu Ecclesie, quem ex-
hibent Con-
cilia & Pa-
tronum scrip-
ta.*

*Quorum sensus ex-
penditur.*

Hoc ipsum ex institutione Sacramenti
Pœnitentia semper intellexit universa Ecclesie, ut ait *Trid. supr. c. 5.* Idem antiquissi-
morum Conciliorum & Patrum testimo-
niis sūse confirmat *Bellar. l. 3. de pœnitentia*
c. 5. usque ad 11. ex quibus clare convincitur,
non solum confessionis usum esse antiquissimum
(ut etiam fatetur *Calvinus l. 3. inst. c. 4. 5. 7.*) sed etiam ipsam esse necessariam ad
remissionem peccatorum. Quam necessita-
tem et si fortasse non clare doceant manare
ex jure divino, id tamen satis colligitur, dum
non invenitur, quinam, aut quando post
Christum hanc confessionem instituerint.
Nec est ullo modo credibile, quod um-
quam homines, præsertim reges & princi-

pes, tam sacerdotes, quam Ecclesiastici, adeo
unanimiter permisissent sibi eam legem in-
poni, quam sèpè apprehendunt ut tibi diffi-
cillimam, nisi supposuissent à Deo constitu-
tam. Unde patet, quam inanis sit Hæretico-
rum calumnia, qui dicere non verentur ne-
cessitatem confitendi initium habuisse à
Patribus in *Concilio Lateranensi* sub *Innocentio*
III. congregatis; in quo tantum corrigitur
perversa quorundam consuetudo, qui ad
multos annos confessionem & communio-
nem differebant, præcipiturque annua utriusque
Sacramenti perceptio, etiam dum
antea præcepta.

Sufficiat hic adferre testimonium *Leonis*
Magni Ep. 91. ad Theodorum Foro Juli Episco-
pus, ubi ait: *Multiplex misericordia Dei ita*
*lapsibus subvenit humani, ut non solum per Bapti-
mi gratiam, sed etiam per Pœnitentia medicinam*
*spes vita reparetur aeterna; ut qui regnac-
tum violassent, proprio se iudicio condemnantes*,
ad remissionem criminum pervenirent, si divina
bonitatis præsidii ordinatis, ut indulgentia Domini
*supplicationibus sacerdotum nequeat obtinere. Me-
diator enim Dei & hominum, homo Christus Iesu,*
hanc Ecclesie Pœpositis tradidit potestatem, ut
confitentibus actionem pœnitentia darent, & iudicem
salubri satisfactione purgatos, ad communio-
nem Sacramentorum per quam reconciliationis
admitterent. Quod autem S. Leo confes-
sionem quam sacerdotibus faciendam afferit
ex jure divino intelligat illam quæ secreto
fieri solet, patet ex *Epist. 80. ad Episc. Campaniæ*, ubi ait: *Cum reatus conscientiarum suffici-*
satis Sacerdotibus indicari confessione fecerit. Ex
paulò infra: Sufficit illa confessio, quæ primis
Deo offertur, cum etiam sacerdoti.

His accedit plura eaque præclaramina-
cula, quibus Catholicam de confessione do-
ctrinam Deus firmavit. Tria egregia refe-
suntur: *S. Bonaventura in vita S. Francisci*, partim c. 11.
partim inter miracula, quæ post mor-
tem Sancti contigerunt. Alia adhuc referuntur
Bellarmino. l. 3. de Penit. c. 12.

Postremò accedit multiplex utilitas con-
fessionis. In ea enim plurimum eluet mis-
ericordia Dei, qui confessionem non exor-
quet more iudicium saceruli, ut confessio
damnet; sed potius instar Medici, ut vulnera
patefacta statim sanet; non tam sine rubore
& humiliatione pœnitentis, convenienti di-
vinæ justitiae. Per eam quoq; Pastores opti-
mè agnoscent vultum, & morbos orium,
optimeque eis medentur. Immo redundat
hæc utilitas in bonum etiam politice reju-
blicæ. Multa enim, quæ per judices in ex-
tempore

erno foro emendari numquam potuissent, nullo negotio per Sacrae dotes in foro conscientiae emendantur; dum restituuntur ablati, dimittuntur injuriæ, conciliantur paces, dissolvuntur contraetus injusti, dissociantur male ita fœdera, aliaq; id genus plurima privata perficiuntur, ex quibus scandala publica removentur, & pax ac tranquillitas republicæ redditur. Demum utilitas maxima ipsorum peccantium provenit ex vi & efficacia hujus Sacramenti, quæ est reconclusio cum Deo, quam interdum in viris piis, & cum devotione hæc Sacramentum percipientibus, conscientia pax ac serenitas cum vehementi spiritali consolazione consequi solet, inquit Trid. sess. 14. 3. Ipsaq; experientia comprprobat, quan-ia inde quies conscientiae generetur, quæm subtrahit ibi reperiantur consilia, instructio-nes, & remedia contra futura. Rubor vero seu verecunda lenitur fructu confessionis ac strictissimo sigillo, ceditque partim in satisfactionem, partim in cautelam & fræ-qua quoddam peccatorum; nec non redi-mit levissima confusio ingentem illam con-fusionem, quam alioquin in die judicii coram omnibus creaturæ peccator pateretur. Quin immo (ut notat *Palavicinus* l. 12. Hi-story Trid. c. 14. n. 12) utilitatem Confessio-nis fas sunt ipsi Hæretici, cum operam dederunt, ut per humanam legem repone-ent, postquam illam per divinæ legis con-temptum abrogaverant. Sed frustra id mo-llit: ut enim soli Deo ad eam excogitandam adfuit sapientia, itidem eidem uni adfuit po-tentia quæ efficieret, ut eam homines & com-munitatibus acciperent, & faciliter tolerarent.

Objicitur I. *Ambrosius* l. 10. in *Lucam* super 1. 22. de penitentia Petri ait: Non invenio quid dixerit, invenio quid severerit, lacrymas ejus lego, satisfactionem non lego: sed quod defendi non potest, ab qui potest: lavant lacryma delictum, quod voce pudor est confiteri. Resp. *Ambrosium* loqui de confessione oris etiam coram Deo: quia Petrus nihil dixisse legitur, sed tan-tum fleuisse, qui est efficacissimus modus impetrandi, quando agitur cum Deo. Deinde (ut rectè *Lenicus* l. de *Satisfactione contra Antium* c. 28.) nil dixit Petrus, quasi volens causam suam dicere, & justificare se coram Deo, dando satisfactionem sui operis. Qui uterque sensus, pœnitentiam posterior, *Yatis* colligitur ex contextu, & ex tomo 5. serm. 48. ubi plane similia dicit *Ambrosius*, & inter alia ait: Rectè plane Petrus tan-tum, & flevit; quia quod defteri solet, non solet ex-cusari &c. Lacryma causam non dicunt, & miseri-cordia consequuntur &c. Non autem docet *Ambrosius* sufficere lacrymas absque proposito fa-cienda confessionis (quæ, dum Petrus sien-do est justificatus, necdum erat iuncta) cuius necessitatem tradit l. 2. de *Pœnitentiâ* c. 6. dicens: Si vis justificari fatere delictum tuum: solvit enim criminis nexus verecunda confessio peccatorum.

Objicitur II. *Nectarius Patriarcha Con-*
Herinck Sum. Theol. Pars IV.

stantinopolitanus propter scandalū ex nobis
lis matronæ peccato ortum abrogavit con-
fessionem; ut refert *Socrates lib. 5. Hist. c. 19. Patria.*
Sozomenus l. 7. Hist. c. 16. Nicophorus l. 12. c. 28.

Baronius ad annum 56. censet Historiam *Duplex*
esse conflictam à *Socrate & Sozomeno* (quos *responso*
Novatianis nimium favisse constat) & ab his *discutitur*,
Nicophorum multo recentiorem esse decep-tum. Et quod ad *Sozomenum* attinet, testis est
Gregorius l. 6. Ep. 195. quod *Sozomeni His-to-*
riam Sedes Apostolica recipere recusat, quoniam
multa mentitur. Difficiliter tamen credi pos-
tebatur, Socrati confinxisse rem, quam narrat
tanquam maximè publicam, suoque tem-
*pore factam, & à se ore ipsius *Eudemonis*, qui*
*id *Nectario* susserat, acceptam.*

Addit idem *Baronius sup. Nectarium* rerum Ecclesiasticarum imperitum, utpote recen-ter baptizatū ante ordinationem Episcopalem, hac in re (si verè contigerit) errasse, sed-uctum à *Novatianis*, quorum consuetudine utebatur. Verum nec hoc subsistere videtur: cùm factum *Nectarii* securæ sint Orientales Ecclesiæ, defendaturque à *Chrysostomo*, nec legatur à Pontificibus reprehensionem.

Neque factum istud concernebat usum confessionis sacramentalis; utpote qui dein-
ceps apud Orientales mansit, ut ex *Chrysostomo* & alii allegandis n. 11. patebit. Atque inde etiam confirmatur, quod *Nectarius* so-lum intenderit obviare scandalū, hoc autem non ex confessione secreta, sed ipsius *seminæ sacramentalis*. (de qua infra) publica confessione ortum erat. Quia occasione sustulit officium Pres-byteri Pœnitentiarii; qui solus audiebat confessiones publicè laporum, non autem omnium ceterorum, qui etiam aliis Presby-teris (uti semper ante) confitebantur, qui busque unus pœnitentiarius in populo nu-mero, qualis in Ecclesia Constantinopoli-tana, non sufficeret. Neque etiam id reserūt præfati Historici. Quin immo *Sozomenus* suprà patēctus adstruit, confessionem esse necessariam; & tamen non reprehendit hoc titulo factum *Nectarii*; sed ob huc, quod de-incep-ter alterius peccata arguere non va-leret; prout antea fieri poterat: quod patet ad confessionem publicam esse referendum.

Factum prouinde *Nectarii* est tale. Cùm post ortam hæresim *Novati* negantis reconciliacionem lapsi, Episcopi ad Canonē confessionis fecissent hanc appendicem, ut pu-blicè lapsi confiteri deberent sacramentali-tor Pœnitentiario in quavis Ecclesia desig-nando, à quo absoluti publicam pœnitentia agerent, etiam propalatis (ubi id res postu-laret seu suaderet) per ipsum pœnitentem ad humiliationem & vindictam coram plebe, suis publicis delictis: contigit mulierem no-bilem, quæ ad agendam pœnitentiam in confessione secreta à Pœnitentiario impo-stita in Ecclesia diutius morabatur, incidisse in peccatum cum Diacono Ecclesiæ: cam-que, cùm publicè quædam peccata coram

8.

9.
Genuina
ejus expli-
catio.

plebe non sacramentaliter confiteretur, longius progressam, etiam hoc peccatum secretum expressisse. Quod quia grave & calamum & contra sacerdotes tumultum generabat, statuit *Nectarius*, ut deinceps id non fieret, sed appendice praefati Canonis & officio Poenitentiarum sublato, quicque, ut prius, confiteri posset etiam aliis Presbyteris, & peracta poenitentia ab iis pro arbitrio & culpe exigentia imposita, accedere ad Communione. Ex quo nis-
tum apparet contra confessionem sacramentalem. Vide hac de re alios, praesertim *Bellarium* l. 3. de *Penit.* c. 14. ubi etiam men-
dacia *Calvini* de eadem re aperit.

Unde *Chrysostomus Nectarii* successor hanc confessionem publicam à suo prædecessore abrogatam adeò fuit infectatus; ut quāmvis hanc solam oppugnet, apparet tamen simpliciter oppugnare confessionem sacramentalem. Promis uè allegari solet à *Calvino* & aliis ex *homil. 2. in psalm. 50.* Peccata tua dico, ut deelas illa. Si confundaris alius dicens, quia peccasti, dico ea quotidie in anima tua. Non dico, ut confundaris conservo tuo, ut exprobre: dico Deo, qui curat ea. Verum loquitur de Confessione publica, seu tali, quæ sit coniuncta periculo, ut exprogres conservus. Unde *homil. 5. de incomprehensibili Dei Natura contra Aeneos*, inquit: Non te in theatrum conservorum tuorum dico, non hominibus peccata tua detegere cogo. Similia habet *homil. 4. de Lazaro*, *homil. 8. de pœnitentia* & alibi. Porro poenitentia ista publica, non ad absolutionem Sacramentalem, sed ad confusione & erubescenciam publicam (quæ serviebat ad luendam partem pœnæ pro peccatis debitæ) ordinabatur: ad quem finem sive ad satisfacendum pro pœni, non est necesse confitiori hominibus, sed lacrymari & confiteri coram Deo. Confessionis nihilominus Sacramentalis necessitatem docet *Homil. 3. in Joannem*, dicens: In peccatis, quæ commisimus, confessio-
nem successori *Nectarii* fitendis, neminem vereamur; Deum dumtaxat, ut necessitatem docet, formidemus. Et lib. 2. de Sacerdotio: Multi (inquit) quidem arte opus est, ut qui laborant Christiani, ultrò sibi persuadeant, Sacerdotum curationi submittere sepe oportere. Et *Homil. 10. super Matth.* inquit: Tempus siquidem confessionis in-
cumbit iis quidem qui Baptisma consecuti sunt. Altis quidem, ut post pateniam criminum vulnera, poenitentia interveniente carentur, & ad sacra mysteria redire mereantur (a quibus nimur per Episcopum arcebantur, donec debitæ confessione & satisfactione seu poenitentia publica præviā finerentur ad sacra mysteria seu Eucharistiam redire) Altis verò, ut eam, quæ post lavacrum celeste conceperunt, maculam diluentes; ad dominicam mensam, mundam jam conscientia secundis veniant; qui scilicet publica crimina non habebant, ob quæ à Communione arcerentur, quibus proinde sufficiebat emundatio conscientiæ per confessio-
nem & absolutionem sacerdotalem. Hunc

locum sic allegavit *Waldensis* *To. 2. c. 136.* scribens contra *Wicellistas*; qui floruit circa tempora Martini V. Etsi in variis editionibus posterioribus locus iste coepit corrumphi, ut nota *Heselius in Explicat. Sacramentorum* c. 27. Videri etiam potest *Emble-
gium Græcorum* in ordine Missæ *S. Tychom*, ubi circa initium prescribitur sacerdoti ce-
lebraturo ante omnia confessio.

Post tempora proinde *Nectarii* manifeste in Ecclesia Græca usum confessionis private non solum liquet ex *Chrysostomo*, sed etiam ex *Concilio Quinisexto* seu *Trulliano* *can. 10. & 11.* ex apertissimo testimonio *Niphori Cap. 1. in phylacis* (qui floruit juxta quosdam seculo 7. juxta alios circa annum 830.) *Epp. ad Theodosium Monachum* *Tom. 7. Biblioth. Petrum* *Edit. Colon.* Et *Nicolaus Cabasilæ* in *Explicat. Liturgia c. 29.* ac *Hieremias Patriarchæ Constantinopolitani*, qui in *Censura confessionis Augustanæ* reprehendit *Lutheranos*, quod dicent non esse necessarium omnia peccata per singulas species in confessione enumera-
rari; ut resert *Bellar. 1. 3. de Penit. c. 5.* Quare nec Græci in *Florentino* (in quo sunt Ecclesiæ uniti) fuerunt de hac re à Latinis notati. Sed & novissime *Jacobus Gor in Natis super Ordinem Missæ S. Chrysostomi* n. 3. id ipsum confirmat, allegans renovatos de hoc Canones in *Actis Synodalibus Germani Amicitus Episcopi*. Quāmvis alioquin Græci multas laudabiles consuetudines aut necessarias omiserint, ex quo per Schisma ab Ecclesia recesserunt. Vide *Scotum d. 17. q. 1. n. 10.*

Quod verò c. *Quidam Deo* 90. de *Penit. d. 1. ex Penitentiali Theodori Archiepiscopi Can-
tuariensis* dicitur: *Quidam Deo* sollemniter con-
fiteri debere peccata dicitur, ut Graci. *Quidam* verò *Sacerdotibus confienda esse* perierunt, ut tota-
sancta Ecclesia. *Quod utrumque* non sine magna
fructu intra sanctam Ecclesiam fit. *Hoc* (in-
quam) corruptè citatur: cum illud, ut
Graci, non habeatur in *Concilio Cabasilæ*,
33. unde *Theodorus* capitulum istud accep-
tus videtur. Sed & in ipso Capitulari *Theo-
dori*, unde canon ille *clamptus* est (inquit
Bellarminus *supr.*) non habentur ha-
davores: quæ proinde ex nota marginali cu-
jusdam imperiti in textum irreplisse viden-
tur. Quāmvis alioquin error quorundam forte Græcorum non posset obesse dogma-
ti Catholico, etiam ipsius Ecclesiæ Græca. Notat insuper *Heselius* *supr.* in originali O-
pusculo *Theodori* non nobis voculam sibi
Additum ipsum *Theodorum* esse Græcum,
Tarsensem scilicet, missum in Angliam à
Vitalicano Papa; ipsumque confessionem Sa-
cerdoti faciendam tamquam Ecclesiæ do-
ctrinam adstruere.

Chrysostomus successor Nectarii confessio-
nem fitendis, neminem vereamur; Deum dumtaxat, ut
necessitatem docet, formidemus. Et lib. 2. de Sacerdotio: Multi (inquit) quidem arte opus est, ut qui laborant Christiani, ultrò sibi persuadeant, Sacerdotum curationi submittere sepe oportere. Et *Homil. 10. super Matth.* inquit: Tempus siquidem confessionis in-
cumbit iis quidem qui Baptisma consecuti sunt. Altis quidem, ut post pateniam criminum vulnera, poenitentia interveniente carentur, & ad sacra mysteria redire mereantur (a quibus nimur per Episcopum arcebantur, donec debitæ confessione & satisfactione seu poenitentia publica præviā finerentur ad sacra mysteria seu Eucharistiam redire) Altis verò, ut eam, quæ post lavacrum celeste conceperunt, maculam diluentes; ad dominicam mensam, mundam jam conscientia secundis veniant; qui scilicet publica crimina non habebant, ob quæ à Communione arcerentur, quibus proinde sufficiebat emundatio conscientiæ per confessio-
nem & absolutionem sacerdotalem. Hunc

QUE

Q U E S T I O N E I I .

Qualiter Integrè sit facienda quoad speciem & numerum.

CONSTAT ex Trid. sess. 14. c. 5. & can. 7. Confessionem sacramentalem jure divino debere esse integrum de omnibus peccatis mortalibus post Baptismum cōmissis. Certum tamen est hanc integratēm non debere esse materialēm, quasi nimis omnīa omnino peccata à parte rei commissa debent re ipsā exprimi: sic enim difficilissimum foret hujus Sacramenti remedium, & maximo periculo carendi effectu expositum: cūm facile & frequenter contingat aliquā peccata non reduci in memoriam, etiā post diligens examen, immo interdum numquam postea occurrit. Aliqua etiam interdum non nisi cum gravi incommode confessioni extrinseco exprim̄ posſunt, immo illicet aliquando exprimerentur. Denique interdum adest physica impotentia exprimēti signatim peccata, uti s̄p̄ contingit in moribundis.

Requiritur itaque & sufficit integritas formalis, quæ consistit in eo, quod omnia ejusmodi peccata, cum circumstantiis necessariis exprimēndis in confessione dicantur, quorum poenitentis post diligens examen recordatur; nisi ab aliquorum expressione justa causa excusat, de qua postea. Ita omnes Doctores, & frequenter inculcat Tridentinum *supr.* Idem consonum erat humanae fragilitati; ut proinde Tridentinum *sup. c. 5.* recte dicat: *Impium esse, Confessionem, quæ bū ratione fieri præcipit, impossibilem dicere, aut tamfinam illam conscientiarum appellare.* Et rationem subdit: *Constat enim, nihil aliud in Ecclesia à poenitentibus exigi, quam ut postquam quisque diligenter se excusserit, & conscientia sue fatus omnes & latebras exploraverit, ea peccata conficiatur, quibus se ad minum & Deum suum mortali offendisse meminerit.*

Unde si penitentia aliquorum peccatorum oblitiscatur, de quibus tamen saltem implicitè doleat, simul accipit remissionem eorum per absolutionem, saltem indirecte, ut loquuntur: cūm nūm peccatum mortale Deus non remittat sine altero. Ita omnes Doctores. Et colligitur ex Tridentino *supr.* ubi subdit: *Reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurruunt, in universum eadem Confessione inclusa esse intelliguntur.* Quod etiam indicaverat in verbis præcedentibus. Nihilominus juxta certam omnium Doctorum sententiam peccata obliita non remittuntur, nisi cum onere ea confitendi in prima confessione, quæ memorie occurrent: cūm sit obligatio juris divini, omnia & singula peccata, quæ & quando memorie occurrent, in confessione exprimen-

di, & directam ab iis absolutionem obtinendi. Idemque habet indubitata praxis. Præterea alias idem esset de peccatis ex justa causa suppressis: adeoque moribundi, naufragi, inituri conflictum &c. non obligarentur millia fortè mortalia confiteri transactā necessitate. Item nec is, qui in necessitate confessus esset non habenti potestatem in reservata, teneretur hæc postea legitimō judicii confiteri. Quæ sunt indubitanter falsa. Unde merito Alexander VII, sequentem articulū ad minus tamquam scandalosum condemnavit: *Peccata in Confessione omissa seu obliita, ob instantis periculum vita aut ob aliam causam, non tenemur in sequenti confessione exprimere. Obligatio itaque est circa omnia aliquando confitenda, etiā velut suspendatur, quando vel non occurunt memoriae, vel adest justa causa tacendi. Quod adeo verum est, ut quāvis poenitenti per certam revelationem constaret, mortalia antecedenter esse per contritionem perfectam à Deo remissa, equidem oporteat illa in prima confessione exprimere: cūm non fuerint remissa sine voto facienda de illis confessionis, ut docet Trident. sup. c. 4.*

Hæc tamen integritas solum requiritur circa peccata mortalia: sicut enim juxta *Integritas Trid. sup. c. 5.* non tenemur venialia confiteri *præmissa non requiri in aliquā omittens non peccat, esto Confessarius cogitet plura non latere.* Ut per se loquendo etiam non peccat, qui lapsus in mortalia confitetur eadem integrè uni, postea venialia Confessario ordinario: hoc enim pendet à libertate poenitentis; etiā sit *Corollaria Prædicta.*

Requiritur autem integritas in confessione mortalium, non solum ex præcepto requiritur divino, sed etiam ad valorem Sacramenti, etiam ad adeo ut qui scienter in confessione unicum valorem cōmortale retinet, faciat confessionem sacrilegiam & irritam. *Tridentinum* namque hanc integratēm probat ex ipsa Sacramenti institutione, pro quo Christus instituit confessionem mortalium explicitam & quidem integrā, tamquam partem; adeoque quia talem non adhibet, deficit in parte ex institutione Christi ad Sacramentum requisitum. Deinde confessio debet esse vera accusatio

*Sic ut eidem
sacerdoti
omnia pri-
mo tempore
occurrentia
sint expo-
nenda.*

*Corollarium
practicum.*

17.
*An hoc Sa-
cramentum
defectu in-
tegritatis
possit inter-
dum esse
validum &
informe.*

*Resp. Negati-
vus.*

18.
*Diligens
examen qua-
liver pre-
mittendum.*

*Integritas
non requirit*

ad veniam ordinata, qualis certè non est novi sacrilegii commissio, quæ in ejusmodi di-
mida confessione reperitur. Ita pro certò
supponunt omnes Doctores. Et quidem in-
dubitatum est, omnia peccata esse integrè
exponenda eidem Sacerdoti: nam alioquin
confessio uni facta, esset dimidita, & non
integra: qualem tamen requiri docet *Triden-
tinum*. Deinde taliter confitens scienter
aliqua peccata retinet; de quo tamen *Triden-
tinum* *suprà* dicit, *Quod nihil divina bonitati
per Sacerdotem remittendum proponat. Unde eti-
am omnes confessiones subsequentes sunt sac-
rilegæ & irritæ, atque adeò repetendæ, simul
se accusando de sacrilegiis in totoies confi-
tendo, ac Eucharistiam recipiendo (si inte-
rea receperit) commissis. Quamvis fieri
posset, ut aliquæ confessiones intermediae
valerent, atque adeò non essent repetendæ,
quas videlicet poenitens cum vero dolore
instituisset, invincibiliter non recordatus
prioris defectus, ut interdum sit.*

Petet, an Sacramentum Poenitentia pos-
sit defectu integratatis dari validum & in-
formem? Nonnulli (& referuntur *Sozus, Ca-
fetus, Canus, Victoria, Henriquez, Nugius, Le-
desma, Diana* apud *Aversa* q. 14. *scil. 6.*) put-
tarunt confitentem sine sufficienti, cum ali-
quali tamen conscientiæ discussione, adeo-
que mortaliter in hoc peccantem, validè
confiteri, quasi perfecta integritas cum
prævia diligenti discussione requiratur qui-
dem ex præcepto, non tamen ad valorem.
Sed planè *Tridentinum* loquens de integri-
tate, agit de illa, quæ præviam habet dilig-
gentem discussionem: ac æqualiter utram-
que requirit. Et certè commissio peccati
tanti non est de aliis vera accusatio. Nec ju-
vat, quod aliqui dicunt, sufficere, si de hac ipsa
negligentia poenitens se accuset: quid enim
juvat se accusare de defectu adhuc manente,
& cum tali à Sacerdote sacrilegum petere
absolutionem. Ita *Aversa* & Doctores ma-
gis communiter, etiam ipse *Cajetanus in Sum-
ma*. Quamvis frequenter possit constringere,
ut reverè deficiens in debita diligentia, bo-
nâfide credat esse sufficientem, aut defectu
ipsum non advertat, saltē in ipso actu
confessionis, esto forte peccasset in antece-
denti præparatione: tunc enim, si non desit
dolor, erit integra formaliter & valida con-
fessio. Prout etiam valida est, si negligentia
tantum sit levis vel venialiter culpabilis.

Porro ad integratatem confessionis mo-
raliter est necessaria diligens discussio con-
scientiæ, ut per se patet, & supponit *Triden-
tinum* *suprà*. Sufficit autem diligentia me-
diocris, quanta prudenti arbitrio videbi-
tur, & in rebus gravibus à personis corda-
tis solet adhiberi: etiam præsumeretur,
quod per diligentiam plus quam medioc-
rem adhuc alia peccata in memoriam re-
vocarentur. Unde etiam non tenetur po-
enitens confessionem anticipare, aut pecca-

cata in charta describerg, et si alioquin ti-
meat, quod plura peccata obliuiscetur: quia
hæc diligentia est extraordinaria, quæ non
cadit sub obligationem. Sufficit igitur, ut
dum poenitentes volunt aut debent confi-
teri, premittant moralē diligentiam in in-
dagandis peccatis, majorem vel minorem
pro ratione temporis lapsi ab ultima con-
fessione, multitudinis peccatorum, & cap-
acitatis ipsorum poenitentium, prout in si-
gulis prudentia ipsa dictave sit.

Prætextu ramei defectus diligentia non
sunt facile remittendi simplices & rudes,
sed potius à Confessarii adjuvandi, dum
modò aliquam saltē diligentiam, juxta
suam capacitatem, præmiserint: nam sepe dum
ab illis non potest plus expectari, & quam-
vis remittantur, æque imparati redibunt:
quos ordinariè Confessarius mediocri la-
bore melius juvabit, quam ipsi se ipsos lon-
go examine. Ac etiam si detegantur indige-
re confessione generali, aut multorum an-
norum, ob præcedentes confessiones, irritas,
melius plerumque possunt à Confessario
statim examinari & audiri, quam si sine in-
dustriæ relinquantur, ut experientia docet.
Qua etiam docet poenitentes jam divinæ
gratiæ excitatos, si dimittantur hoc prætex-
tu, postmodum sepe non reverti, non sine
gravi animarum damno.

Ulterius constat ex *Trid. sup. c. 5.* de-
bere peccata mortalia integrè exprimi non
in genere dumtaxat, dicendo v.g. Peccavi
mortaliter, Commisi peccatum carnis, sed
potius in specie, dicendo v.g. Fornicatus
sum. Alioquin enim Sacerdotes non po-
sent debitè hoc judicium exercere, nec
quitatem in poenit. injungendis servare.
Idemque est de circuitantibus, quæ speciem
peccati mutant, juxta *Trid. suprà*, & *can. 7.*
nam (ut ait Concilium) sine illis peccata non
neque integrè à poenitentibus exponuntur, ne
judicibus innotescunt. Et planè æqualiter con-
fert ad judicium species peccati, & malitia
specialis orta ex circumstantia; quæ qui-
dem malitia formaliter loquendo est etiam
quædam peccati species, et si combinata in
uno actu. Unde si adstrictus voto fornicatur
v.g. debet hoc exprimere. Quamvis (ut
notant Doctores) de circumstantiis, quæ
jam Confessarii sunt notæ, non debet fieri
distincta sententia: nam v.g. exposita forni-
catione ab eo, quem novi Sacerdotem, fa-
tis exponitur circumstantia sacrilegii. Si tan-
tem poenitens non recordetur speciei peccati,
scit tamen in genere se peccasse mor-
taliter, debet fateri peccatum in genere re-
moto vel propinquuo, prout recordatur, &
postea quæ in speciali meminit, debet sa-
teri in specie.

Prædicta autem intelliguntur de spe-
ciebus & circumstantiis specificis vere dif-
ferentibus in genere moris: nam physica
differentia, ut est impertinens ad mo-

Quaest. 11. Qualiter integrè sit facienda quoad specie 25 num. 405

res, sic etiam ad confessionem: v. g. utrum occidetis hominem laqueo vel ens, utrum commiseris divinationem superstitionem per ignem vel per aquam, utrum in iheris damnum in agris vel in aliis bonis fortunæ. Unde improbabiliter *Cajetanus*, *Cassius* (quos tamen conatur *Sotus* excusare) & *Navarrus* contra *Tridentinum* existimarent sufficere, quod explicentur species communia notæ, non autem subtiliores & minor notissimæ, quæc hæc non varient judicium Confessarii: nam *Tridentinum* loquitur generaliter de omnibus circumstantiis mutantibus speciem peccati. Quæ omnes proinde variant jure merito judicium Confessarii, quantumvis aliquæ non forent communiter notæ mediocriter doctis. Facilius tolerari possent, si loquerentur de illis, de quibus est controversia inter Doctores, adeoque de quibus non satis constat, an verè mutant speciem peccati. Est etiam hac in se frequenter attendenda conscientia penitentium, qui formaliter peccant prout apprehendunt; circumstantias autem minus notæ hæc non apprehendunt, adeoque excusantur à malitia formalis ex eis oriunda. Unde autem peccata desumant suam malitiæ specificam, seu quomodo inter se distinguantur specie, sive ratione objecti, sive circumstantiarum, petendum est ex dictis Parte 2. Tract. 2. disp. 3. de Bonit. & Malit. q. 8. & 9. & disp. 5. de Peccato in Communi q. 6.

Ultra species & circumstantias speciem mutant, exprimendus est integrè, quantum moraliter fieri potest, numerus peccatorum, quoties scilicet in tali specie, cum tali circumstantia, quis peccaverit; ut est certum apud omnes Doctores, & habetur ex *Tridentino* supra docente esse explicanda omnia & singula. Quare ordinatè confitens vel Sacerdos confitentem ordinatè interrogans, primò debet esse sollicitus de specie cuiuslibet peccati, deinde de circumstantiis singulas species mutantibus, tandemque de numero peccatorum commissorum ex singulis speciebus cum tali vel tali circumstantia. Et quidem dum scitur numerus determinatus, indubie debet ille præcisè exprimi. Ut proinde corrigendus sit multorum abusus, qui etiam tunc cum quadam indeterminatione seu dubitatione confitentur numerum addito plus minus.

Sed quia frequenter præcisa numeri notitia est moraliter impossibilis, sufficit tunc exprimere numerum, qui creditur magis verosimilis, dicendo v. g. decies fornicatus sum, plus minusve: fit enim quod est moraliter possibile, quodque iatis est ad judicium humano modo ferendum. Nec est permittendum, quod aliqui dicunt, ut se in tuto constituant, malle excedere, quam deficere: cum confessio debeat esse fidelis & verax. Quod si postea certò occurrat penitenti se in numero excessisse, ad nihil

tenetur: nam nihilominus confessus est omnia & singula sua peccata in numero majori (quem bonâ fide exprimendo non peccavit) inclusa. Si autem certò cognoscatur in numero defecisse, distinguunt Doctores, pâsim. Nam si defecerit notabiliter, tenetur postea defecutum supplere, exprimendo vices non satis expressas. Si autem defecerit notabiliter, docent satis communiter, eum ad nil teneri; ut si is qui confessus est se decies plus minus fuisse fornicatum, reperiat se undecies aut duodecies id defecisse. Nam moraliter loquendo in numero incerto continetur aliquid plus vel minus, prout ille numerus fuerit magnus vel parvus. Saltem ordinariè poenitens, qui taliter expressit, prout scivit, potest esse fecurus: cum non sit natum contingere, ut postmodum accipiat certam notitiam numeri magis determinati, qui hunc certò deprehendere non potuit ante confessionem instituto diligenti examine; sed potius numerus paulò fortasse major, qui incidit, censatur velut dubius comprehendendi sub numero ut suprà espresso. Alioquin si certò deprehenderetur, foret difficultas pendens ab hoc, an peccatum expressum ut dubium, debeat habitâ certitudine exprimi ut certum; de quo quaest. 4.

Quod si nec modo posterius explicato quidquam certi haberi potest de numero (ut frequenter contingit in rudibus raro confitentibus) debet confessarius illum colligere meliori modo quo potest ex lapsum temporis ab ultima confessione, ordinariâ conditione vivendi & frequentiâ ordinariâ in singulis diebus aut hebdomadibus. Qui etiam generaliter attendere debet, ut circa similes præsertim homines, aut graves aliquin peccatores magis sit solitus de seria confitentium poenitentiâ ac emendatione seria poenitentia, quam de materiali integritate; quæ frequentissimè in talibus est impossibilis, & consequenter non necessaria ad valorem ac fructum Sacramenti.

Denique si nec hoc modo frequentiam peccati exprimere quis possit, ut continere possit in meretricibus per longum tempus seu per annum vel annos ad cuiuslibet libidinem prostitutus (Idem de usurariis & similibus) communior dicendi modus est, ut poenitens confiteatur animi præparationem ad peccatum, & tempus, quo peccato manentibus, in eo vita instituto vixit: nam tali casu, nullo potiori modo potest numerum confiteri. Teneretur tamen, quantum potest, confiteri numerum peccatorum, quæ in tali genere sunt extraordinaria, v. g. cum personis Deo dicatis. Item quoties peccaverit peccato contra naturam. Sæpi etiam necessarium est, ut explicetur circumstantia loci; quæ plurimum subinde facit ad cognoscendam frequentiam peccatorum, saltem externorum. Quomodo autem peccata

24. *Qualiter agendum cum rudibus raro confitentibus*

Circa quos maxima debet esse solita circum do seria poenitentia,

caeca inter se numero distinguntur, petendum est ex Tract. de Act. hum. & pecc. disp. 5. quæst. 7.

26.
An instituens confessionem generalis abeat confiteri integrè, etiam alias bene confessa.

Potes, an qui confitetur generaliter, debet integrè confiteri peccata præterita, aliquando legitimè absoluta? Relp. negativè cum communi sententia contra Vitoria & Ledesma, qui oppositum affirmarunt, absque ulla apparenti fundamento. Neque enim per hoc decipitur Confessarius in materia h[oc]e iudicij: cum pro illa poenitens solum det peccata quæ exprimit, non teneatur autem omnia exprimere, cum semel ea fuerit legitimè confessus. Agnoscit tamen Lugo mendacium veniale (etsi non circa materiam Sacramenti) in eo, qui diceret se velle instituere confessionem generalis totius vitæ. Verum nec hoc agnoscit Dicasillo disp. 9. dub. 2. § 7. n. 163. cō quod illa verba non sint intelligenda in tam exacta verificatione, sed (nisi plus addatur) intelligi tantum debeant, quod velit instituere confessionem de præteritis, quantum placuerit; aut si non sit tutus in conscientia, quantum se debere putaverit.

27.
Peccata vetera cum novis sunt involvi possumunt, sed non expedit.

Dum autem sit confessio generalis, non est consultum peccata antiqua cum novis neendum confessi involvere: quāvis si fiat, confessio adhuc valeat, juxta Doctores communiter: cū peccatum, sive confessum, sive non confessum, sit in se idem & invariatum. Hoc tamen non caret difficultate. Ob quam nihilominus Turrianus immiterò sententiam communem taxavit ut improbabilem. Quod verò objicit, peccatum semel confessum & punitum aliud iudicium & pœna taxationem exigere, quām non confessum: sicut hoc non urget poenitentem, quin extra casum confessionis generalis possit simpliciter confiteri peccatum aliquod, tacendo quod alias sit idem confessus; dum tamen ob mutatum interea statum non accesserit circumstantia, quæ mutaret speciem, v.g. pollutionem ante votum commissam faceret, si denuo committeretur, sacrilegam (tunc enim cavenda eset deceptio Confessarii, etiam in præsenti cavenda, ne scilicet peccata nova ratione mutati statū speciale malitiam habentia involvantur antiquis ista malitia destitutis) sic neque urget poenitentem, ut peccatis novis pleraque alias confessa jungens, hæc ab illis discernat. Non omnia porro, quæ prudenter movere possent Confessarium ad augendam vel minuendam poenitentiam, debent exprimi, v.g. doloris qualitas, peccati intensio, indulgentiarum occasio, præviæ satisfactions &c. quando nihilominus citra falsitatis admixtionem explicatur species & numerus peccatorum.

28.
An venialia v.g. mendacia sunt necessariò confitenda quoad substantiam, ita nec quoad numerum. Putat tamen sic acum dicit Lugo d. 9. num. 56. & d. 14. num. 142. in tan-

tum virtute confessionis venialia remittuntur. v.g. mendacia, in quantum Confessarius confuso modo percipit eorum numerum, & aliter non omnia, sed v.g. duo vel tria aut graviora intra eamdem speciem remittuntur. Sed haec doctrina caret fundamento, nec consonat communi praxi & expositiōne, quæ potius suadet sufficere, quod venialia exprimantur indefinitè, ut omnia remittantur. Et ratio est: quia Sacramentum non postulat comparatione venialium distincta notitiam multitudinis, sicut comparatione mortalium; adesque potest vis Sacramenti se extendere ad totam, etiā tantum confusæ & indefinitæ propositam. Sicut vis confectionis extendit se ad totum hostiarum, cumulum, etiā ignoratur, quot sint. Et si Christus tantum ordinaret confessionem generalē & indefinitam mortalium, omnia sic expressa absolverentur, non cognito specialiter numero. Quare fideles & Confessarii nostri sunt de numero exprimiti, quoad venialia solliciti. Quod autem Lugo dicit, dum ita exprimuntur, solum remittuntur Confessarius confuso modo precipit numerum; v.g. duo vel tria, aut graviora intra eamdem speciem, aliunde quoque non subsistit: nam non est major nec cur unum, quām aliud absolveretur, quando nullum determinatur; sicuti ideo vi indeterminata intentionis consecrandi consacratur.

Q U A S T I O N I I

An Circumstantiae notabilitate gravantes sint confitenda?

Præter circumstantias quæ speciem peccati mutant, sive operi peccaminis superaddunt malitiam specie morali distinctam, sunt aliae aggravantes intra eamdem speciem. Et quidem aliquæ ita gravant, ut de veniali faciunt mortale, v.g. parva quantitas accidens alteri parva quantitati prius ablate, facit furtum esse mortale. Has autem circumstantias exprimendas tam certum est, quām quod exprimenda sint omnia mortalia. Et has Nonnulli vocant aggravantes in infinitum. Quædam sunt contra ita alleviant sive diminuunt intra eamdem speciem, ut ex mortali faciant veniale aut nullum peccatum; quas vocant diminuentes in infinitum. Et tunc tale opus non debet exprimi in confessione; aut si exprimatur (ut frequenter faciunt rudes, aut securitatis gratiæ etiam docti) debet quoque explicari illa circumstantia, ne Confessarius decipiat in re gravi, judicans esse mortale quod non est: v.g. si opus alioquin mortaliter peccatum nostrum sit factum sine sufficienti liberate vel advertentia, aut ex justa causa excus-

sante ab obligatione legis &c. Quod etiam est obserendum, quando opus alioquin habens diversas specie malitias ex circumstantiis, hic & nunc aliquā illarum caret.

Præterea aliae circumstantiae augent vel minuunt malitiam intra eamdem speciem, manendo tamen semper intra gradum peccati mortalis. Et quidem si augmentum non sit notabile, certum est non debere explicitari in confessione; tum ex omnium præxi; tum quia id parum facit ad judicium. Idemque est, si diminutio non sit notabilis: ignis juxta Doctores communiter contra Satum & Fabrum id generaliter verum est de quibuscumque minuentibus intra gradum peccati mortalis: tum quia ex nulla auctoritate constat id esse præceptum: tum quia sic habet praxis communis: tum quia illarum explicatio potius videtur tendere ad sui excusationem, cum tamen confessio sit sui accusatio. Non est tamen saltem reprehendendum, quod huiusmodi circumstantiae exprimantur pro meliori notitia status penitentis generanda in Confessario: dummodo id fiat salvā veritate, neque mepratur iniquitas sibi.

Itaque de circumstantiis notabiliter aggravantibus peccatum mortale intra eamdem speciem manet potissima controversia. In qua Alensis, Major, Soto, Suarez, & plurimi alii, tam antiqui, quam recentiores, censent, eas esse necessariò explicandas: eò quod peccata sic sint exprimenda, ut sacerdotesse eorum gravitate recte valeat judicare. Quod patet, tum ex natura judicii, tum ex Tridentino sif. 14. c. 5. docente peccata sic esse explicanda, ut sacerdotes de eorum gravitate recte censere possint, & poenam proportionatam pro illis imponere. Ad hoc autem requiritur, ut exprimantur circumstantiae notabiliter aggravantes: nam sicut v. g. mille aureorum est sine comparatione majus, mereturque majorem poenam, tum apud Deum, tum apud homines, quam sartum unius aurei. Secundò incestus cum matre, incomparabiliter excedit incestum cum consanguinea remotiori. Tertiò abs. lissio brachiorum, tibiarum &c. pari modo excedit simplicem vulnerationem præcisè pertingenem ad peccatum mortale. Quartò intensissimum odium continuatum sive interruptione per integrum septimanam, supra modum excedit odium remissum durans brevi tempore. Igitur nisi hic excessus, qui tamen solum aggravat intra eamdem speciem, explicetur, Confessarius non recte judicabit, aut proportionatam poenam imponet.

Juxta hanc sententiam in Confessione est explicanda quantitas furti & damni illati in honore, famâ &c. Secundò, in incestu, gradus consanguinitatis & affinitatis. Tertiò numerus personarum, quas quis uno actu occidit, percutit, infamavit, aut in-

juriā afficit, vel afficere desideravit. Quartò, intensio vel duratio, quæ ordinariū secundi modum non parum excedit. Ut si ultra ordinariū modum notabiliter diu cogitationi malæ quis inhæserit, vel affectus peccati fuerit extraordinariè magnus, idque prodatur per signa externa, v. g. si quis inimicum occitum adhuc multoties confoderet. De intentione tamen, quæ interiorū omnino manet in corde, non debet pœnitens esse sollicitus: cum tunc nequeat humano modo discerni, & moraliter vix accedit, quod sit extraordinaria, quin hoc ex aliquibus effectibus cognoscatur.

Nihilominus secunda opinio negans has circumstantias esse exprimendas est etiam Opinio negans esse probatissima, & in praxi satis recepta, quam tenet D. Thomas, D. Bonaventura, Vasc.quez, Bonacina & plurimi alii, tum antiqui, magis probatum recentiores. Scotus autem dist. 17. q. un. babilis.

n. 20. nihil definit, solum assertens, & recte, non esse ita certum, quod oporteat illas confiteri, tamen tutum & utile esse, hoc fieri. Proba. Probatur.

tur posterior opinio: nam obligatio ad eō onerosa non est Fidelibus imponenda, nisi de ea satis clarè constet ex aliqua auctoritate: prout non constat. Tridentinum enim obligationem Fidelium perfectissimè declarans, constanter solum expressit, debere in confessione aperiri speciem, numerum, & circumstantias mutantes speciem. Et certè si Tridentinum censuisset ex institutione huius Sacramenti æqualiter posse colligi circumstantias aggravantes esse exprimendas, sicut id collegit de mutantibus speciem, mirum est, quod istam collectionem non fecisset: contra eum autem, qui ius clarè dicere potuit, & non dixit, interpretatio est facienda. Et quamvis ad imponendam proportionatam poenitentiam possit deservire explicatio circumstantiarum aggravantium, non ideo sequitur esse explicandas: cum non requiratur omnimoda & exacta proportio in hoc judicio, sed solum, talis, qualem Christus requivit, quem non constat aliam exegisse, quam proportionem ad speciem & numerum. Et planè hoc modo obligationem seu legem indubie rationabiliter potuit Christus ordinasse seu temperasse, ne onus grave confessionis gravius redderet, aliisve de causis sibi notis. Aliunde quoque constat plura, alia conducere posse ad exactam proportionem poenæ, quæ tamen non sunt explicandas; ut quod quis peccatum adhuc sit confessus, quod per vehementem contritionem sit antecedenter deletum quoad culpam & forte quoad totam poenam &c.

Accedit quod Tridentinum suprà, cum expressisset exprimendam esse speciem, numerum & circumstantias mutantes speciem, dein subjunxit confessionem quæ hæc ratione fieri præcipitur, impossibilem non esse, neque carnificinam conscientia-34. Quorum-
dam probatio ex verbis Tridentini
dejuncta discutitur.
rum,

rum, addat: *Constat enim nihil aliud in Ecclesia à penitentibus exigi, quam ut quisque ex peccata confiteatur* (scilicet modo & ratione prius specificatâ) quibus se *Dominum mortali offendisse memineris*. Quæ verba primâ fronte videntur apertissimè stabilire hanc doctrinam. Ipsa nihilominus tatis commode ab aliis explicari possunt, quod cùm Tridentinum ibi loquatur de re aliqua tamquam manifestâ in Ecclesia (in qua tamen non constat, neque tunc constabat circumstantias aggravantes exprimi non debet) solum velit per ly *nihil aliud* excludere necessitatem confitendi omnia re ipsâ commissa, & significare, quod sufficiat exprimi omnia quæ occurunt memoriae, reliqua autem censeri inclusa in eadem confessione: adeoque (quod Tridentinum probare intendebat) confessionem, quæ hâc ratione fieri præcipitur, non esse impossibilem aut carnificinam.

Confirmatur denique: quia circumstantiae alleviantes non sunt exprimenda, & tamen etiam possunt variare judicium sicut aggravantes, v.g. si peccatum sit commissum ex gravissima tentatione vel metu, ignorantia &c. Quâmis autem alii conentur disparitatem assignare, vix tamen assig- nant solidam.

35.
Corollaria
practica.

Juxta hanc opinionem non est explicanda duratio, aut intensio actus: nisi quod aliquando sit explicanda per accidens duratio, quando inde debet conjici numerus peccatorum. Deinde juxta plures Doctores non est explicanda quantitas furti aut documenti illati. Sed hoc negant alii, cō quod furtum notabile sit saltem virtualiter seu æquivalenter peccatum multiplex. Est que conforme praxi, & Catechismo Romano Tit. de Penit. Sacr. num. 41. Mirum quoque videri posset, quod fuit centum millium aureorum satisfaciat confitendo se commisso furtum mortale. In quo tamen Alii inhærentes generali & communiori doctrinæ de non necessariò confitendis mere aggravantibus, ne onus confessionis ultra necessitatem & tenorem præcepti amplius aggravetur, non reperiunt inconvenientiam, sicut nec in hoc, quod habens odium intensum ad milenos gradus satisfaciat confitendo simpliciter se habuisse odium mortale.

Tertiò non est explicandus gradus sanguinitatis aut affinitatis, si tantum sit circumstantia aggravans, ut docet Diana & alii. Si autem sit circumstantia mutans speciem (ut de gradibus jure naturæ dirimentibus, aut inter ascendentibus & descendentes plures Doctores docent) constat esse exprimendam. Prout etiam exprimendus est numerus personarum, quando quis uno actu vult plures occidere vel damnificare; cō quod tunc unicus ille actus contrahat plures numero malitias. Ita Vasquez

& alii. Supposito taliē quod solum esset circumstantia aggravans (quod docet Sua- rez, & probabile putat Vasquez) consequenter non esset numerus personarum juxta hanc opinionem exprimendus.

Notandum verò, eti juxta posteriorem opinionem circumstantiae mere aggravantes non debeat exprimi, tamen etiam non possint negari. Unde qui habuit odium proximi valde intensum non posset in confessione dicere, Odi remissè proximum. Si milititer posito quod non esset exprimendus in furto quantitas notabiliter aggravans, furatus centum non posset solum dicere, Sum furatus decem. Neuter enim confitetur integrè peccatum seu substantiam individuam peccati, cùm odium intensum & furtum centum ne confusè quidem significetur per odium remissum vel furtum decem. Qui autem simpliciter exprimit odium vel furtum grave, explicat individuum peccatum odii vel furti quod commilit, saltem confusè, quatenus odium intensum, & furtum centum continetur sub latitudine odii & furti gravis.

Petes I. an penitens teneatur fateri circumstantias aggravantes, quando saltem de iis interrogatur à Confessario? Affirmat Lugo disp. 16. num. 123. Sed quâmis omnino id penitenti consilendum sit, tamen consequenter loquendo non appetit penitens ad hoc per se obligatus. Nullum enim appetit fundamentum hujus obligatio- nis. Neque est dicendum quod penitens obligetur ad plura dicenda rogatus, quâm sponte, quando alioquin satis sit, quæ & qualiter confitesi debeat. Necula Auctoritas id docet. Sanè Tridentinum non assam agnoscit obligationem, quâm defendi, declarandi, recensendi peccata, ciatiam sponte. Unde si Tridentinum prohet aliquid, probat etiam sponte esse deferendas circumstantias aggravantes, ut mutantes speciem. Quocirca penitens sufficienter instructus Confessario interroganti circumstantiam aggravantem respondere posset, explicui totum quod debo.

Nec refert, quod penitens rogatus debeat fateri consuetudinem peccandi, esti- non debeat fateri sponte. Nam per se loquendo non debet illam fateri, nisi quando illam deberet sponte exprimere. Unde si penitens sciat se esse dispositum neq; esse occasionem proximam, & alioquin suffici- ter expreſſerit numerum, non debet fateri consuetudinem, eti rogatus. Per accidens tamen & practicè loquendo est saltem plerumque id necessarium, qd quod inde debeat sacerdos diſtoscere dispositionem penitentis, qualitatem occasionis peccandi, frequentiam seu numerum peccatorum commissorum &c.

Petes II. An circumstantia aggravans tunc saltem se confitenda, quando ratione illius

illius est peccato an reservatio aut censura? Alerii Aversa q. 10. sct. 8. & alii, existimantes de cetero circumstantias aggravantes non esse per se materiam necessariam confessionis. Quod plane ex hoc non sequeretur cum reservatio vel censura interdum apponatur peccato etiam ratione circumstantiae non notabiliter aggravantibus, v.g. effectus reip. subsecuti. Prout etiam interdum reservatur fortum vel damnum illum bonis certæ personæ, aut in certa regione: et si alioquin ex hoc capite non oritur notabilis aggravatio peccati.

Nihilominus consequenter loquendo Resp. Neg. Nam si quantitas furtum aggravans non sit exprimenda, et si furtum certum aureorum esset reservatum, sufficeret confiteri habenti potestatem in reservata, Commisi furtum mortale. Similiter reus incestus reservati sufficienter confiteretur dicendo, Commisi incestum. Confiteretur namque habenti potestatem, quidquid iure divini debet: non enim debet dicere, Peccatum est reservatum; cum tali non sit reservatum. Nec aliquid confessioni decederet, et si habens potestatem ignorarit peccatum cum circumstantia reservata expressum esse reservatum. Adde, et si oportet dicere, Commisi furtum reservatum, incestum reservatum &c. non tamen necesse foret exprimere latitudinem totam reservationis, v.g. furatus 200. sed sufficienter dicere, Commisi furtum reservatum. Similiter incestuosus, et si commisi. Et incestum in secundo gradu, satisfaceret dicendo, Commisi incestum reservatum. Idque etiam, dum confiteri non habenti potestatem, ei injungendo ut petat facultatem. Alias huic non posset confiteri. Quod si factos non esset contentus, est, quia sequeretur aliam sententiam. Evidem per se debet potius sequi opinionem penitentis.

Idem est, si sit reservatio cum censura. Si enim habiat certò confessarium solere praemittere absolutionem à censuris, satisfacere confitendo, habenti potestatem, simpli- citer peccatum tamquam grave, petendo sicut absolutionem ab omni censura. Quod si etiam necesse foret exprimere censuram reservatam, neandum est, exprimere totam latitudinem reservationis; ut statim ostensum est.

Q U A E S T I O N E IV.

An Peccata dubia sint confitenda?

LOQUIMUR de dubio propriè dicto, quando scilicet quis hæret suspensus, non determinans assensum in alterutram partem. Quando enim probabiliter saltem unum parti adhæret, et si cum formidine de

Herinx Sum. Theol. Pars IV.

opposito, non dicitur propriè dubius. *Qua-
rumque potest probabilitas seu prudenter
pro se resolvere, quod non commiserit a-
ctum mortaliter peccatum in sum, vel quā-
vis sciat se actum commisisse, probabilitas
non necessaria prudenter tamen judicat, quod ob de-
fectum deliberationis vel consensus &c.*

non peccaverit in eo mortaliter, non tene-
tur confiteri, et si consultum sit: cum possit
equum judicium prudens. Ita notant Docto-
res satis communiter.

*Item est, quando quis certus de mortali
commissio, prudenter resolvit, et si cum for-
midine, quod fuerit illud confessus; nam ut
censeatur aliquis legi latifuscisse, sufficit ju-
dicium probabile de ejus adimplectione; &
contrarium esset nimis grave. Ita notant
iudicium prudens.*

*Secundus est juxta omnes, si sit propriè di-
ctum dubium, an peccatum mortale certò
commissum quis sit confessus: nam tunc
lex confitendi est in possessione. Deinde
quando constat de lege, requiritur saltem,
ut prudenter quis credit se latifuscisse.*

Per accidens tamen potest quis ab hoc
excusari ratione scrupulorum, praesertim si
id faciat ex prudentis Confessarii iudicio, ut *Notabile pro
scrupulosis.* notat *Prepositus q. 5. dub. 3.* Unde scrupulosis
circa præteritas confessiones suadendum
est, ut de præteritis nihil confiteantur, nisi
certi sint, quod in illis graviter peccaverint,
& similiter quod non sint confessi: quia
non tenentur cum tanto suo danno & per-
iculo inhærendi perpetuò scrupulis pro-
curare omnino ad integratam confessio-
nis; praesertim cum in illis raro sit pericu-
lum defectus. Immo præstat ob gravissi-
mam difficultatem ac periculum notabilis
damni proprii aliqua interdum omitti à ni-
mum scrupuloso; quam perfecta integri-
tate, quæ in mortaliter impossibili est, ser-
vata, incommoda tam notabilia eorumve
periculum incurere, non secus, ac si confes-
sio foret conscientia carnificina. Quod iudicio
prudentis Confessarii est committendum.

Addit *Prepositus supra* quod quando quis
solet bona fide & præmisso examine in
confessionibus procedere, si post diuturnum
tempus de aliquo mortali iolum du-
bitet, num illud fuerit confessus, posse præ-
sumere quod sic, adocque non teneatur il-
lud in confessione explicare: nam morali-
ter est impossibile post diuturnum tempus
positivè recordari omnium quæ quis con-
fessus est; & proinde esset omnis intolerabile,
si in tali circumstantia teneretur homo
confiteri, praesertim quando dubium est
negativum, in quo homo pro neutra parte
habet rationes. Ita *Prepositus.* Quando au-
tem penitens confitetur peccatum de
eius confessione dubitat, optimè quidem fa-
ciet, addendo, se de hoc ipso dubitate; non
est tamen necessarium, ut docet *Sanchez*,
Coninck & alii passim.

Restat itaque quæstio potissima, an quando quis propriè dubitat, seu suspensus hæret, utrum commiserit peccatum mortale, sive dubitet de substantia facti v. g. commiserit homicidium, sive dubitet de sola qualitate, v. g. dum sciens se habuisse delectationem venereum, dubitat an deliberate consenserit, teneatur in confessione tale peccatum dubium explicare. Et quidem pauci Recentiores partem negant, scilicet, aut speculativæ saltem probabilem censent. Et specialiter *Propositus supra*. Quid

Peccata de quibus dubitatur an sunt commissa, juxta Nonnullos non sunt confessenda; secundum finitum
si solum dubitetur de qualitate.

Expenditur hucus dicti probatio.

44.
Expenditur altera probatio.

Rationem vero allegat *Propositus supra*, quod Christus videatur præcepisse subiici omnia peccata, de quibus non posset formare poenitens probabile judicium, quod solum essent venialia: cum enim non sit cuiusque nosse qualitatem peccati, sicut congruum, ut quando saltem est dubium, peccata judicibus deseratur. Probat vero principale intentum: quia qui non habet probabile judicium quod peccaverit, potest censeri retinere suam libertatem, ratione cuius non sit obligatus confiteri: cum in dubio sit melior conditio possidentis. Sed hoc militat contra ipsum, qui satetur deberre explicari peccatum, de cuius qualitate dubitatur: nam etiam talis potest censeri suam libertatem a mortali retinere: cum talis vere sit dubius de eo, an peccaverit mortaliter, seu an interius deliberatè v. g. consenserit: adeoque non esset obligatus, ob conditionem potiorem possidentis libertatem, confiteri tale peccatum.

Unde *Caramuel in Theol. morali l. 3. c. 1. d.*
4. per totam (quam rursus inferuit suæ Theologie fundamentali seu verius suo Dubitatio) fusissime conatur probare, peccata

dubia non esse confenda, sive dubitetur de substantia, sive de qualitate. Immo id ipsum afferit, et si solum sit dubium de mortalibus certi confessione seu abolitione. Quod postremum saltem est omnino improibile, & hactenus (quod sciam) a nullo altero Scriptore Clasico in dubium vocatum: eò quod præceptum confessionis in certò in possessione, adeoque in tali dubio non sit iudicandus in favorem libertatis. Alias pariter dubius de impletione noctis lectione horarum, de solutio debiti &c. iudicandus erit immunis.

Quod autem ad primum attinet, fatendum in primis est, ei favere commune axioma: *In dubio melior est conditio possidentis.* Item ex *Tridentino* nihil solidi posse adduci contra istam sententiam: solum enim docet *sej. 14. c. 5.* illa tantum peccata esse confenda quorum post diligens examen memoriam vel conscientiam habemus. Propriè autem non diciuntur habere memoriam eorum, de quibus ita dubitamus, immo de his dicere solemus, quod non possimus recordari, sed dubitamus. Conscientia quoque, id est conditio scientia, vulgo quidem, sed imprætribuitur conscientiæ dubia. Declarat quidem *Tridentinum supra* contra *Lutherum* operare à penitentibus omnia peccata mortalia in confessione recenseri etiam si occulta illa sint. Sed per hæc non intelligit dubia, at interna, sine mora, se explicando, addens: & tantum adversus duo ultima *Decalogia præcepta et missa*, quæ non in quaque *causa* gravius suant, & periculosa sunt, quæ in manifesto admittuntur. Quo sensu etiam *Lutherum* damnaverat *Le. X.* Quanvis tortuoso ille coluber involvèt aliquando loqueretur & scriberet, ut omni posse *ad* guilla facilius elabi, ut notat *Roffensis*; idemque cum error iste ei exprobaretur, *Glossam confinxit ejusmodi*, quid manifesta peccata non vocares, quæ non effens occulta, sed quæ cetero manifeste esse peccata, & de quibus dubium non sit, ut inquit *Eckius Hom. 43. de Confess.* addens *Erorem hanc, eousque perduxit, in sui ipsi Sæculatores nec manifesta confitentur peccata, neque occulta.*

Infirma quoque est probatio, qua utitur *Cardinalis Lugo disp. 16. sect. 2. num. 6.* quod nimis obligemur ad iudicem in hoc tribunalii visibili deferre omnia, sicut ad iudicem cælestem in tribunalii invisibili: ad hunc autem deferre oportet peccata dubia. Quod si respondeas, ad iudicem divinum oportere etiam deterri peccata probabiliter mortalia, non tamen ad Sacerdotes in tribunalii visibili; contraria stat *Lugo*, id solum esse necessarium in articulo mortis, in quo ob periculum damni irreparabilis deberet etiam quis de peccatis probabiliter mortalibus conteri: cum tamen alias requiratur & sufficiat prudens iudicium de statu gratiæ; cuiusmodi iudicium

Caramuel generaliter negat dubia

dicum talis habet, & autem is, qui mereretur dubitat. Nihilominus hæc probatio est infirma; nam solum oportet deferre ad Sacerdotes tamquam ad judices ea, quæ sumimus. Index sive Christus ordinavit; non constat autem ex Tridentino illos esse quoad omnia & omni modo constitutos judices vicarios. Nam ad judicem sumum etiam oportet deferre peccata singula physice numero distincta, & circumstantias aggravantes. Inde tamen non sequitur esse res censenda in confessione. Deinde saltem in opere periculo mortis debebat olim peccator conteri de peccatis probabiliter mortalibus, eaque deserere ad judicem invisibillem, & tamen in nova lege ne in tali quidem periculo successus obligatio ea confitendi, ut ipse Lugo non diffitetur.

Unicum proinde quod contra præfatam sententiam urgeri posset, est sensus & praxis Doctorum communissima, atque adeo sensus & consuetudo fidelium. Et certè Christus potuisset confessionem peccati dubii præcipere: quod autem de facto præcepit, colligitur ex præfato consensu & usu. Unde per consequens habens hujusmodi dubium non foret in possessione libertatis confidendi, sed per illud ipsum dubium ea spoliatur; eo quod si iudee constet Christum præcepisse confessionem peccati dubii.

Sed contraria opponet quipiam, ex sensu & praxi communi allegata non videri certe de fuci institutionem Christi velut per quamdam viam traditionis: eo quod in primis forte sensus Doctorum & fidelium non sit aut fuerit semper adeo communis, prout pretenditur. Nam inter Scholasticos antiquos pauciores sunt, qui de haec questione agunt. Alerius vero & D. Thomas, qui obiter eam attingunt, & dubia confitenda dicunt, non se fundant in auctoritate aut traditione, sed in nuda ratione, & quæ infirmità (quæ etiam utuntur Summi, &c., qui inde eam hauserunt, ut Tazza, Sylvester & alii), quorum unus sequitur alium plerumque instar ovium gregis) quod sic dubitans non confitendo exponat se discriminari; quasi nempe debeat agere quod prius est: hoc autem plurimas habet instantias in dubio de lege, de voto, de re an sit aliena, supposita possessione &c. Fideles quoque non omnes idem censent: quin immo scio interdum suisse, qui putarent contrarium hoc titulo, quod non poterant recordari se fecisse, sed tantum dubitarent. Pii præterea plerumque praticant, quod securius est. Et sane fideles idem apprehendunt de peccatis probabiliter vel probabiliter mortalibus. Nec tamen ob hoc censent illa debere in confessione exprimi. Fit insuper interdum, quod aliqua non satis examinata, communiter apprehendantur obligatoria, ideoque pra-

Herinæ Sum. Theol. Pars IV.

dicentur tamquam talia (in quorum præxi non poterat esse error aut abusus) quæ tamen post diligentiores discussio- nem apparent non satis fundata, adeoque usus contrarius obtinere incipiat. Minus denique congruere videtur rationi judicii, ut poenâ aliquiplectatur reus, cuius peccatum factò examine manet dubium. Quæ omnia ulteriori indagini Lectoris relinquentur, communè sententiam pro præxi amplector & consulo: eo magis, quod etsi opere Doctrina non sit hactenus per Decreta Ecclesiæ in Lutheri reprobata, Lutheri tamen sit, & ab Eckio supra. & l. 3. de Pœnit. c. 11. Roffensi contra art. Lutheri, Bellarmino l. 3. de Pœnit. c. 1. graviter improbetur.

Adverte, peccata dubia esse confienda sub dubio: nam oportet peccata explicare, prout sunt in conscientia. Idem est cum proportione, quando penitens est certus de mortali commisso, dubitat tamen de specie aut de certa circumstantia speciem mutante: debet enim explicare sicut novit, dicendo v. g. habui desiderium in honestum circa personam alterius sexus, & dubito, utrum fuerit circa conjugatam. Habitâ tamen postea certitudine, conve- nit ipsum explicare ut certum, quod expre- ferat ut dubium. Immo juxta plerosque ad hoc obligatur, sicut per se loquendo ob- ligabatur facere in principio, solumque ex- cufiabatur per accidens ratione ignoran- tiae: quæ proinde cessante, redire seu ad- esse videtur prima obligatio, ut in peccatis oblitis.

Hoc tamen, supposita præsertim obliga- tione confitendi peccata dubia, patitur non modicam difficultatem. Nam juxta doctrinam valde communiter receptam confessus se decies plus minus v. g. pejerasse, non tenetur amplius confiteri, etsi postea re- recordetur certè se id fecisse undecies aut duodecies; & tamen expreßerat solum sub dubio has duas vices, immo & ipsam decimam vicem, non aliter quam si de unico v. g. perjurio tamquam de dubio se accusaret. Deinde talis verè est confessus peccata ista quoad speciem, numerum & circumstantias, prout tunc erant in memoria, estque ab iisdem directè absolutus. Certi- tudo autem non est circumstantia se tenens ex parte objecti & peccati, sed ex parte cognitionis, quæ proinde etsi dubia non impedit, quod minus totum peccatum sit integrè in confessione manifestatum, secùs quam dum non manifestatur circumstantia moraliter diversificans peccatum. Quamvis etiam si ab initio penitens suisset certus de peccato, non rectè illud expreßisset tamquam dubium; utpote cum mendacio pernicioſo decipiens Confessarium in materia gravi hujus tribunalis. Confirmatur ex eo, quod dubius de voto aut censurâ, si petat & ob- tineat absolutionem ad cautelam seu sub

49.
Dubia sunt
sub dubio
confienda,

Et cessante
dubio con-
venit ea ex-
primi ut
certa.
Immo juxta
receptam
doctrinam
oportet.

50.
Quæ tam-
non levissi
patiuntur dif-
ficultates.

conditione, non debet postea habitâ certitudine iterum petere absolutionem.

51.
Os quas
varii Recen-
tiores cen-
sens hoc non
esse necessa-
rum.

Ob hæc & similia varii viri docti consulti à Lugo (ut ipse refert d. 16. sct. 2. num. 92.) & inter hos Nicolaus Richardius Magister Sacri Palatii probabile judicarunt, peccatum confessum ut dubium, non debere habitâ certitudine exprimi ut certum: quāvis ipse Lugo nolit in hoc puncto aliquid definire, sed securiorem partem consulere. Post ipsum famen Thomas Tamburinus 1.2. de Confess. 1. §. 4. n. 24. hoc ipsum tamquam probabilissimum afferit, & absolute tradit Arriaga d. 31. sct. 6. nec planè apparet, quomodo id non rectè sequatur ex altera adeò receptâ sententiâ. Quare vel utrumque est afferendum, vel sane utrumque negandum. Quod postremum incunctanter facit Dicastillo disp. 9. dub. 2. §. 4. existimans peccatum dubiè comprehensum sub particulis, plus, minus, debere habitâ certitudine exprimi ut certum, ut alia confessâ sub dubio. Qualiter nihilominus modus iste explicandi numerum practicè serviat quicunque animarum, dictum est quæst. 2. num. 23.

52.
Circa du-
biorum con-
fessionem
qui prece-
dendum
cum farina
lofit.

Advertendum præterea quoad confessionem peccatorum dubiorum non esse rigorosè procedendum cum scrupulosis, qui etiam in manifestè lictis dubitant, an peccaverint: sed his suadendum est, ut omnia dubia contemnant, prout Doctores communiter notant. Vide dicta in simili n. 41. ubi de scrupulosis dubitantibus circa præteritas confessiones aetum est.

QUESTIO V.

Quibus Casibus licita sit Confessio
non integra materialiter?

53.
ab integri-
tate mate-
riali excu-
sat notabile
incommo-
dum extrin-
secum.

Non minus
quam obli-
vios, igno-
rantes &c.

CERTÒ constat apud omnes Christiani ita requisivisse integrum omnium mortaliū confessionem, ut tamen ipsa frequenter possit esse valida & salutaris, et si aliqua non exprimantur, non solum quando diligenter cogitanti nos occurront, sed etiam quando, eti occurrant, tamen adest justa causa (qualis est notabile incommodum confessioni extrinsecum) hic & nunc non exprimendi, remanente quidem obligatione postmodum omissa confitendi. Hoc etiam congruebat suavi Dei providentia, nostraque imbecillitati, ac ipsius remedii commoditati. Deinde excusat penitentis, quando peccatum oblitiscitur; consequenter etiam quando aliunde confiteri non potest. Quinimmo excusat oblivio, quatenus est quædam potentia. Ad oblivionem autem revocatur probabilis credulitas de confessione factâ, vel quod non sit mortale; aut etiam error invincibilis, quo creditur esse justam causam non confitendi hic & nunc, aut nescitur talem integritatem

requiri ad valorem. Immo in casu quodamnum animæ, sigillum, vel timile quid obstat, cui ipse penitentis prejudicatur, non solum potest, sed etiam tenetur non integrè confiteri. Secus est, quando penitentis potest juri suo cedere; uti potest per se in dannis propriis temporalibus.

Notant tamen Doctores, non posse plus reticeri, quā sit necesse. Unde si notabile incommodum tantum subfit in expreßione certi peccati, debet exprimari reliqua; si solum locum habeat in peccato externo, debet in exprimari internum, & sic de ceteris. Quando etiam potest confessio sine isto incommodo integrè fieri apud alium Confessarium, non potest apud priorem dimidiari. Quare debet quoque confessio tantisper differri ut integrè apud alterum fiat, si commodè differri possit. Non censetur autem id commodum, quando præceptum annue confessiois instat, aut necessitas communicandi vel celebrandi, aut quando sine nota non potest differri, aut denique quando ipsa dilatio est nimia, quod prudenti iudicio definiri debet. Ut proinde loco regulæ hie sit prudens iudicium; prout cum ceteris tradit Suare, determinans tamen per modum exempli dilationem per diem aut biduum non esse nimia. At vero Lugo d. 16 sct. 7. n. 416. censet dilationem ultra biduum saltem esse nimiam in obstricto peccato mortali non confessio, & ne quidem indirectè absoluto; scilicet in eo qui novit se habere peccatum in confessione oblitum & indirectè absolum; nimiam quoque esse dilationem in sacrae confitezione per seipsum celebrare, cui certè (inquit) grave esset per seipsum a sacrificio abstinere.

Primus casus, quo licet mutilare confessio, est; quando subest potentia physica, sive ex parte penitentis, qui non potest omnia exprimere, v. g. ob instantem mortem, defectum usus rationis, defectum loquela &c. sive ex parte Confessarii, si non adit nisi surdus, idiomaticus, ignarus, hec possit alii signis plura percipere: sive ex parte aliorum v. g. si plurimi sint in naufragio, incendio, aliore exitio imminent, in quo non possunt singuli integrè confiteri: sive quovis alio modo occurrat talis potentia. Quando tamen penitentis non potest confiteri omnia, debet incipere à mortalibus, & quidem juxta Nonnullos, (quod tamen non videtur necessarium) à gravioribus.

Secundus, quando est potentia moralis seu nimia difficultas. Ut si non posset confiteri, nisi coram aliis vel alio, aut non nisi per interpretationem: aut si prudenter sibi timeat ex aliquibus peccati confessione grave damnum, sive corporale, sive spirituale, v. g. grave odium & persecutionem Confessarii, subtractionem sustentationis, retractionem peccati à Confessario faciendam, aut sollicitationem vel pertractionem ab illo ad peccatum; vel si examini peccato-

rum diutius inhærendo timeat se iterum confessurum in peccatum. Ob quam causam potest poenitens non solum illa obiter examinare, sed & Confessarius interrogare: qui in peccatis carnis eorumque circumstantiis indagandis debet valde cautè procedere, cum ne poenitentem doceat quod non novit, tum ne illi sit occasio novi consensit. Unde præstat sacerdotē minus perfide peccatum poenitētis intelligere, quam illivel sibimet aliquid scandali periculum creare; ut recte monet *Cotinck* *disp. 7. dub. 7.* *num. 56.*

Simili modo excusatur poenitens, si ob gravitatem morbi, indispositionem capitis &c. non ferat longum examen, nec sine magna difficultate possit omnia explicare, etiā Confessario adjutus.

Tertius casus est, si ipsi Confessario immineat aliquod notabile periculum, v. g. contagionis, nec possit poenitentem eminus audire; tunc enim paucis peccatis in specie auditus potest poenitentem de omnibus generaliter se accusantem absolvere. Idem est, si damnum notabile immineat alicui tertio, quod sit confessioni extrinsecum. Item si Confessarius non possit propriū suum peccatum exprimere, nisi detergendo peccatum in confessione cognitum cum auctore, non solum potest, sed etiam debet illud tacere, ratione sigilli; quod longè gravius obligat, quam confessionis integritas. Ita *Scotus* *d. 21. q. 2. n. 2. 1.* & alii communiter.

Quartus casus non improbabiliter doceatur à *Navarro*, *Præfato*, & aliis, quod dum poenitens non potest explicare suum peccatum, aut aliquam circumstantiam, quin inurat infamiam complici, possit subticere peccatum, sive ejus circumstantiam, prout fuerit necessarium ad servandam famam complicis: eò quod lex de non infamando proximo sit naturalis, cui non videtur Christus derogasse per institutionem & mandatum confessionis, præsertim cum eam liceat multis aliis casibus mutilare. Nec fundata est quorundam exceptio, dicentium in moribus articulo, eoque solo confitendum esse peccatum cum detectione complicis: nam quod extra illum articulū id fieri non deberet, seu possit, id foret ob infamiam proximi, quæ sancit in mortis articulo non licet.

Nihilominus oppositum comilunius &c. in praxi receptius videtur: Et post *S. Bernar-* *dum ad calcem Formule honeste & kitæ, in ejusdem* *materia Notabili Dolimento*, docet *d. Tho* *disp. 16. q. 3. a 2. quæstioncula 5. ad 5. D. Bonaventura* *d. 21. p. 2. a. 1. q. 3.* Probatur: quia possum peccatum proximi revelare personæ secretæ etiam ad capiendum consilium utilitatis, aut similem eaufam notabilis momenti: ergo etiam possum illud aperire Confessario ob commodum integræ confessionis, quod est magni momenti: & consequenter teneor; cum nihil sit quod excu-

set, nisi pretensa ab aliis obligatio compli-
cet non infamandi. Deinde sicut infamia
poenitentis ipsum non excusat, sic nec in-
famia complicis: cum utraque velut per se
ac æquè intrinsecè sequatur ex integritate
confessionis; quam proinde Christus præ-
cipiendo censetur voluisse etiam observari
in dicto casu. Aliud est de incommodis
confessionis, agis extrinsecis, & ex ea per
accidens tantum sequentibus. Cavendum
tamen, tum poenitentem, tum Confessario,
ut peccatum complicis non aliter aperia-
tur, quam quatenus ad integratatem con-
fessionis, vel ad consilium, quo poenitens
debet juvari, est necessarium. Quod autem
de complice dictum est, ob eamdem ra-
tionem dici debet de non complice, quan-
do ad integratatem confessionis est necessa-
riū explicare defectum illius, ut si v. g.
quis percuterit publicè existimatū lai-
cum, quem percutiens secretò novit esse
religiosum apostamat. Ita *Richardus*, *Sotus*
& alii plures.

Dices: si Sacerdos vel uni diceret pecca-
tum complicis, possem tacere: ergo etiā sci-
ret solus sacerdos. Resp. Neg. Cons. Nam
etiam si Sacerdos vel uni diceret proprium
poenitentis peccatum, non deberet hic tali
confiteri peccatum istud; & tamen debet,
etsi sciat ipse Sacerdos. Disparitas generalis
est, quod incommode prius sit extrinse-
cum confessioni, sive non oriatur præcisè ex
integra peccati expressione, sed per accidens
ex malitia Confessarii: at posterius oritur
intrinsecè & per se ex ipsa expressione in-
tegri peccati; supposito quod complex sit
poenitentis notus: sicut supposito quod poenitentis notus Confessario notus, sequitur idem
contra poenitentem; qui tamen dum ne-
quit ignotum accedere, non excusat ab
integritate.

Quintus casus est, quando habens casus
reservatos occurrente necessitate confite-
tur ei qui non potest direcè à reservatis necessitate
absolvere. Putat quidem plurimi Doctores
non habent
tali casu confitenda etiam esse reservata, à in reservis
quibus poenitens est indirecè absolvendus, *ta. bac con-*
Estque saluberrimum consilium, & per ac-
sulū simul
cidēs subinde ex conditione poenitentis ne-
cessarium, aperire statum suum etiam de re-
servatis, si exinde foret absolutione indig-
nus, aut in re necessaria instruendus. Nihilominus per se
in re necessaria instruendus. Nihilominus per se
loquendo posse confiteri sola loquendo
non reservata, est valde probabile, & cum non tenetur.
Aliens docent variis Recentiores: tum quia
inferior Confessarius quod casus reservato-
non est legitimus judex: tu quia confes-
sio eorum non foret sacramentalis, uti nec
absolutio; alioquin ab eis poenitens absolu-
veretur direcè. Nec obligatur per se loquē-
do poenitentis suum integrum statum aperi-
re, sed quoad illa solūm, à quibus potest ab-
solvi: de aliis autem obligationibus ex pec-
catis reservatis resultantibus potest suffi-

Heringus Sum, Theol. Pars L.

Mm 3 cincter

cienſe esse inſtructus, & ſatiſfacere para-
tus.

62.
Magnus pa-
nitentium
concurſus
non excusat
confessorum
a negligēa
integritate.

Pro fine notandum eſt contra Nonnul-
los, magnum concurſum prementium ſe pro-
confessione, non eſſe juſtam cauſam di-
mi-
diandi confeſſionem; nec eſſe liberum
Confefſario confeſſentes ita urgeſſe ad expe-
diendum, ut non ſinat eos detegere integrē
ſuam conſcienciam, vel ut omittat juvare
interrogationibus neceſſariis. Ratio eſt;
quia integritas confeſſionis eſt de præcep-
to Christi, ut exprimit Tridentinum; à quo
præcepto concurſus poenitentium non ex-
cuſat, niſi ſit conjuſtus cum gravi neceſſi-
tate. Concurſus ita que poenitentium præ-
ciſe ſpectatus ad hoc dumtaxat ſufficit, ut
Confefſarius conſulto tunc ſit potiſſimum
ſolicitus de mortalibus, aut gravioribus
venialibus.

QUÆSTIO VI.

An & Qualiter moribundus poſſit
abſolvi qui nullum peccatum in
particulari potuit conſiteri?

63.
Moribun-
dus, qui ſo-
lum mu-
tiove ſigno
Confefſario
poenitentiam
ſeu deſider-
riuum conſi-
zandi oſer-
dit, certò eſt
abſolvendus.

Iuxta Ri-
tuale Ro-
manum.

64.
Probatur
ratione
Theologica
& ſimil
occurritur
objectioni-
bus.

Deo I. Ut moribundus poſſit, adeoque
debeat abſolvi, ſufficit confeſſio, quā-
vis generaliſſimo modo fiat, quando plus
haberi nequit. Unde ſi adveniente Con-
feſſario non poſſit amplius loqui, vel ali-
quod peccatum in particulari exprimere,
ſed tantum exprimit aliquod in genere, vel
ſolūm oſtendit ſigna poenitentia de pecca-
tis in communī, ſive deſiderium conſitendi,
eſt abſolvendus. Ita communiter Docto-
res hoc tempore contra Navarrum, Sotur,
Canum & quosdam alios. Nec appetet,
quomodo negari poſſit, poſtquam Paulus
V. hanc doctrinam exprefſit in Rituale Ro-
mano a ſe approbatuſ Tit. de Sacram. Pan. ubi
dicitur. Si inter conſitendum, vel etiam ante quam
incipias conſiteri, vox & loqua ego deficit, nu-
tibus & ſignis conetur aſcerdos, quod eſt ſieri po-
teſt, peccata poenitentis cognoscere; quibus uicemque
vel in genere vel in ſpecie cognitis, vel etiam ſe
conſitendi deſiderium, ſive per ſe, ſive per alios
oſtenderit, abſolvendus eſt. Idem à fortiori
conſtat ex aliis auctoritatibus ſeq. Conclus.
allegandis.

Ratio Conclusionis eſt: quia poenitens
per talem confeſſionem præbet veram ma-
teriam, ſcilicet dolorolam ſui ipſius accuſa-
tionem de peccatis: ex qua ſacerdoti inno-
teſit ſtatus poenitentis, quod ſcilicet pec-
caverit, & de peccatis doleat, ac ſe accuſet:
neque amplius hic & nunc haberi poſteſt,
adeoque nec debet, quāvis indubie extra
neceſſitatem deberent peccata mortalia, &
quidem omnia exprimi in ſpeciali, juxta
Trid. ſeff. I 4. c. 5. Quod tamen ad hanc neceſſi-
tatem non eſt extendendum, in qua etiam
juxta alios certum eſt ſufficere, quod expri-

matur vel unicum mortale, immo etiam
unicum veniale determinatum, ſi aliud ha-
beri non poſſit; & tamen inde non inno-
teſit perfectè Confefſario ſtatus poenitentis.
Neque eſt neceſſe, ut ex confeſſione
innoſet judici aliquod peccatum, quod
antea non noverat: cum nil reſerret, eti-
antecedenter omnia in particulari ſciuſet.
Sufficit itaque, ut peccatum in genere vel
in ſpecie innoſet Confefſario judicialiter,
ſcilicet per accuſationem: ſufficit (in-
quam) ut iudex cognofet poenitentem
dolere, & accuſare ſe de peccatis, eto an-
tecedenter notis.

Si autem queratur, ſuper quid tunc ca-
dat abſolutione? Responderi potheſt, direc-
tamente ſuper peccatum in communī, indi-
recte ſuper rationes particularē ſingulare-
rum peccatorum. Ita paſſim Doctores. Niſi
quiſ malit dicere cum Poncio disp. 46. n. 93:
abſolutionem cadere direc-
tamente ſuper omnia
peccata in particulari, de quibus poenitentia
dolere, & generatim ſe accuſat; eti-
mentem redat, ſit adhuc obligatus ex in-
dictato præcepto Christi mortalia in par-
ticulari integrē conſiteri.

Adverte, ligna veræ poenitentie in mo-
ribundis, quando aliud non conſeat, præ-
ſumti eſſe edita in ordine ad claves ſive ab-
ſolutionem sacramentalē, ut monet Ley-
man & alii; etiā inſirmus forte non ſiat
ſacerdotem ſibi eſſe præſentem. Quando
autem dubium eſt, an ſigna doloris orian-
tur ex anguilla morbi, an ex cera iſterio-
ri poenitentia, danda eſt equidem abſolutione,
ſaltem ſub conditione: ſicut quorūcūque
in tali periculo contingat eſſe dubium cir-
ca ſufficientiam materiæ vel capacitatē
ſubjeſti.

Petet: An qui non ha-
bet materiam
neceſſariam, ſufficienter etiam extra ne-
ceſſitatem conſiteatur accuſando ſe de om-
nibus peccatis in genere, aut de venialibus
in communī? Resp. viſerī omnino quod
ſic: quia peccata venialia in ſua ſpecie non
ſunt materiā neceſſariā confeſſionis: alioſ
dē autem talis confeſſio eſt doloroſa de pe-
ccatis accuſatio, ut ex dictis in Conclusione
patet. Quod epiſt extra neceſſitatem hoc
non valeat in habentibus peccata mortalia,
eſt, qui debent illa exprimere quod ſpeci-
em & numerum, quantum fieri potheſt.
Non eſt tamē hoc facile practicandum, non
quia obſtat illius conſitentia, tum quia di-
verſi cenſent id non licere; eti-
mo deinde ſolidum fundamen-
tum. Poteſt
proinde generalis clauſula, quā poenitent-
es ſub ſpecie confeſſionis ſe accuſant de
omnibus peccatis, ad hoc ſervire, ut ſi for-
tius dolor ſe non extendat ad levia &
quotidianā, quæ poenitens jugiter ac velut
ex quadam conſuetudine conſiteatur, nihil
lominus valida ſit abſolutione, ſi adiſt dolor
aliqūis de peccatis ſe extendens ſicut

ad gravia aliquando commissa, in quibus etiam verificatur ista clausula.

Dico II. Potest, adeoque debet absolveri moribundus, si coram aliis signa penitentiae dederit, sive desiderium confitendi ostenderit in absentia Confessarii, et si eo adveniente nullum amplius signum possit exhibere. Hanc Conclusionem non solum negant ii, qui praecedentem, sed insuper propterea alii, quorum nonnulli eò temeritatis sunt progressi, ut illam non censuerint probabilem. Nihilominus eam tenent principi Doctores, tam numero, quam auctoritate, etiam post decretum Clementis VIII. de quo insta; immo juxta Pon. 95. ssp. n. 96. temere jam contrarium docetur ob auctoritatem Ritualis Romani: quia salvà (utì salva esse debet) planè ignorato, quomodo contrarium sustineri queat.

Probatur Conclusion ex dicto Rituali Pauli V. in quo casus Conclusionis videtur in terminis expressus; dum in eadetur: *Etiam si confitendi desiderium per alios ostenderit, absolvendus est.* Quod clarius adhuc expressum erat in Ritualibus Romanis antiquis, unde novum fuit desumptum. Absurda autem est responsio (quam clarissimè expedit ipse contextus) quorumdam dicentium irrepsisse errorem, & ponendum fuisse: *Absolvendus non est.* Alii errorem in Revisores Ritualis referebant. Nec dicere verebantur nonnulli Paulum V. tamquam hominem privatum errasse contra decretum Clementis VIII. Sed ex Bullâ Rituali præfixâ clare patet Paulum V. auctoritate Pontificia illud Rituale toti Ecclesiæ observandum propone, velut in quo continentur recepti & approbati Ecclesiæ Catholice ritus, ad cuius prouinde præscriptum tamquam ad publicam & obsignatam normam sua ministeria Sacerdotes peragerent, unoque ac fideli ductu inoffenso pede ambularent cum consensu, ut loquitur Pontifex: sicut antea Pius V. Breviarium, & Clemens VIII. Pontificale Romanum simili auctoritate edidierant. Unde Congregatio Sanctæ Inquisitionis coram Pontifice anno 1621. die 2. Decembris decrevit, Rituale esse observandum uti jacet, nec in aliquo adversari Decreto Clementis.

Huc accedunt decreta Conciliorum vel Pontificum: quæ alii frustra contentur eludere, ut fuse expendit Vazquez, & alii Recentiores. Sufficit ipsa verborum claritas, & sensus obvius, *C. Rituali Romano* per omnia consonus. Araupianum I. c. 11. ait: *Subiit obmutiens, prout statutum est, baptizari aut penitentiam accipere potest, si voluntatis præterita testimonium aliorum verbis habet, & ut penitentis in suo nutu.* Simili modo loquitur Carthaginense III. can. 34. & Carthaginense IV. can. 63. (alias 76.) & refertur cap. 1. qui 26. q. 6. ait: *Is qui penitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum sacerdos invitatus venit, oppressus infirmi-*

rate obmutnerit .... dent testimonium qui eum audiuerunt, & accipiat penitentiam, & si continuatur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, & infundatur ori ejus Eucharistia. Leo Papa Epist. 91. ad Theodorum postquam egisset de necessitate confessionis & absolutionis ad recuperandam gratiam, & periculo illorum qui uelq; ad ultimum vitæ confessionem differunt, subdit nihilominus etiam talibus tunc non esse negandum hoc remedium, si amissio vocis officio per judicium integri sensus querere comprobentur. Deinde subiungit: *Quod si aliqua vi agritudinis ita fuerint aggravati, in quod paulò ante poscebant, sub praesentia sacerdotis significare non valeant, testimonia eis fidelium circumstantium prodebet debent, ut simul & penitentia & reconciliationis beneficium consequantur.* Nec dissimilia habet Eusebius Papa apud Burchardum in suo decreto l. 18. c. 11.

Ex quibus satè patet absolutionem tali casu non solum posse, sed etiam debere impendi: tum quia hoc præscribunt citatae auctoritates: tum quia succurrendum est tali casu proximo in necessitate, etiam si remedium impendendum non foret omnino certum, quando certius haberet non potest. Et quāvis aliqui censent abolutionem esset dandam sub conditione: hoc tamen Plures negant, & meritò: eò quod auctoritates loquantur absolvendam sub interna dispositione penitentis. Quod etiam in similibus casibus, quibus de illa dubitatur, est observandum, ut tunc detur ab solutio sub conditione.

Non requiritur autem certus numerus sufficiens testium, sed sufficit unicus, qui consideri sensumque sit, etiam mediatus, cui credi posse sufficit: non enim agitur de præjudicio tertii, sed testis unus etiam de spirituali salute infirmi. Dum tamen aedes specialis ratio dubitandi de veritate testimonii, posset dari absolutione sub conditione.

Immo Averia q. 10. scđ. 18. idem censet faciendum, et si nullus testis adsit, si dubitari possit, an forte infirmus aliquod signum dederit nemine vidente vel audiente. Pro quo erit locus dubitandi juxta ipsum, quan- docunque non constat oppolitum. Con- formiter noster Marchant To. 1. Tract. 4. sit. juxta Averia, Mar- chant & Ioannem 4. 9. 3. dub. 7. et si conclusionem tertiam sub- jungendam neget, censet tamen peniten- tem ita obmutescerent & operatione sen- suum orbatum, ut nullum appareat signum penitentiae aut desideratae confessionis, sub conditione absolvendum esse. Etsi namque in tali peccatore sic oppreso nullum mihi signum appareat, quod materiam confessionis faciat mihi sensibiliter præsentem in ordine ad absolutionem, nec mihi proinde certò constet peccatorem sic obmutescerent de peccatis aut salute cogitare; immo nec appareat eum ratione uti; potest tamen fieri, ut non tantum intus de peccatis doleat, confiterique desideret, sed etiam

aliqua signa edat per se sensibilia, et si mihi incognita, inquit *Marchant* *suprà*, quem vide.

His accedit *Joannes Poncius* d. 46. n. 95. ubi non solum de justis, sed etiam de illis qui antea scelerate vixerunt (quales etiam solent in periculo vita dolere & cetero confessionem) ait, se non videre, cur non possit dari utrisque absolutio sub conditio ne: cum in hoc nihil mali sit, & non sit evidens, nec certus de fide, quod non possit prodesse. Accusatio vero talis poenitentis juxta ipsum potest sensibiliter cognosci seu conjici ex eo, quod soleant poenitentes cuiusvis conditionis in periculo mortis petere confessionem, cum possunt id facere: est autem verisimilius, inquit, quod talis poenitens idem faciat internè, aut fecerit ante.

72.
Objicteur
Decretum
Clementis
VIII. quo
damnatur
confessio fa
cta absenti,
Responso
Suarez non
subficit.

Dices: *Clemens VIII.* damnavit confessio nem factam absenti, & absolutionem datam ab absente, idque in quovis casu: confessio autem in casu Conclusionis videtur facta absenti. Ad hoc decretum diversimode diversi Doctores respondent. Itaque.

Respondet I. *Suarez* & quidam alii, Pontificem damnare utrumque copulatum, non divisivè: quod scilicet non licet confiteri absenti, & simul ab absente absolvit. Verum inde sequeretur salvo decreto Pontificis absolutionem posse dari absenti, modo confessio fuerit facta in praesentia. Unde hanc interpretationem improbat ipse *Clemens VIII.* Et postea *Paulus V.* estque iussu Pontificis Sectio, in qua dicta interpretatione continetur, expuncta. *Nihil minus Moya Tract. 3. de Sacram. Punit. disp. 6. q. 2. n. 11.* inhaerens interpretationi *Suarez*, varios pro ea congerit etiam Recentiores; sed eam sic modificando, ut in re non, aut vix differat à nostra, quam quanto loco sub jungemus. Dicit itaque Pontificem non damnasse propositionem in sensu divisivo, utramque ejus partem determinatè attin gente, sed in copulativo propter absolutionem absentiis. Expunctionem autem factam alio planè motivo: quo per lapsum temporis cessante, Expositio prima *Suarez* invaluerit, ac in novis editionibus sit restituta. Volebat nimurum Pontifex (omissis aliis motivis, quæ refert) reprimitere temeritatem quorumdam, inde sagittum à censura eximere opinionem quorumdam afferentium, in necessitate posse dari absolutionem absenti, qui in praesentia fuerat confessus, utique contra mentem Pontificis absolute dominantis omni casu absolutionem absenti dandam; quam pro omni casu improbat ipse *Suarez*. Quo satis innotescere, eadem expositio cum plausu recepta fuit, & in communem utilitatem ejus operibus restituta. Ita *Moya*.

Respondet II. *Vasquez* cum aliis confessionem in casu Conclusionis fieri praesen-

ti sacerdoti per circumstantes velut infirmi interpretes, in cuius praesentia testificantur illius desiderium. Sed neque haec responsio videtur satisfacere: quia omnino dicendum apparet moribundum, qui nemo sciente peccata sua scripto indicasset sacerdoti absenti, posse ab eo superveniente absolvit. Deinde posset mittere aliquem, qui significet Pastori infirmum velle confiteri, & cum Pastore sion redeat: quoniam casu est absolvendus; quidquid isti Auctores velint. Non enim videtur referre, quod cum infirmus jam sit nullatenus sui compos, testis de illis petitione depositat in ejusdem praesentia, vel solum sacerdoti in via reperto. Auctoritates etiam citatæ simpliciter docent standum esse testimonio aliorum, ut sint nimurum quidem præbeant; ad quod non pertinet, ut id fiat in praesentia ægroti: prout clarus apparet in Baptismo, de quo Veteres Auctoritates præferviter loquuntur, immo de quo & poenitentia eamdem affectunt esse rationem. Vocatur autem à *Leone Pagat* sponsum circumstantium, sive quia id est ordiparium, sive quia circumstabant, quando infirmus signum dabat. Accedit, quod communi judicio testes illi non existent se, aut ab aliis existentur interpres moribundi quoad praesentem confessionem, sed solum testes voluntatis præteritæ, ut etiam colligitur ex *Leone Pagat* & *Arausiano*. Unde ante decretum *Clementis* censebatur, in tali casu à Doctribus communiter confessio fieri absenti. Iisque *Clemens* declaravit Cardinali *Bellarmino* nec non *Petro Lombardo* Archiepiscopo *Armachano* se non intendisse suo decreto hunc casu comprehendere: quia declaratio suisset utique impertinens, si Pontifex putasset confessionem talem non fieri absenti.

Respondet III. *Dicastillo* d. 9. dub. 9. n. 807. & seqq. & rursum n. 839. & seqq. valere quidem confitendi desiderium nunciatum Sacerdoti absenti, eti testimoniū non detinere praesentia infirmi, tamen confessionem vere tunc non fieri absenti juxta intentū *Clementis*, agentis de Confessione ordinario modo, & quidem non ordinatā ad Confessarium ut addit: hic autem est casus confessionis extraordinariæ, & quidem ordinata ad Sacerdotem, ut sit praesens (hunc enim sibi praesentem infirmus desiderat) ipsaq; confessio præterita adhuc moraliter perseverat in poenitente, dum Sacerdos jam praesens est, in quo proinde etiam tunc manet notitia, quam infirmus praesens eidem absens est, sed defidato praesenti per alium dederat: sicut tunc incipit esse notitia de poenitentia ægroti praesentis. Sed haec responsio videtur longe quæsita, nec à *Clemente VIII.* intenta: cuius sane tempore erat apprehensio & sensus communis talem confessionem maximè fieri absenti.

73.
Responso

absenti, nec Pontifex respondet eam non repugnare suo decreto hoc prætextu quod fiat præsenti, sed se non intendisse hunc casum eâ parte decreti, qua de Confessione agit, comprehendere. Deinde juxta hanc explicationem nulla confessio fieret absenti, nisi quæ fieret simul ex intentione obtainderet absolutionem ab absente: alias enim poenitentis censebitur in eadem voluntate permanere, notitiaque Sacerdoti absenti data perseverare, dum pars poenitenti adest. Præterea si Pontifex solum damnat confessio neg, quæ (ut loquitur *Dicastillo n. 807.*) ex voluntate confitentis fit absenti tamquam absenti, non erit contra decretum Pontificis, etiam extra necessitatem confiteri absenti desiderato præsenti, à quo præfeti postea absolvatur.

Respondet IV. *Lugo & Poncini, sup. n. 96.* Pontificem agere de Confessione strictè dicta, qualis est peccatorum in speciali; non autem de confessione latè dicta, qualis est petitio Confessarii. Sed non subfistit: nam posset poenitens circumstantibus explicare sua peccata in speciali per eisdem explicanda Sacerdoti adventuro, nec tamen ideo minus, immo potius poterit absolvi. Quod verò Auctoritates afferunt sufficere, quod infirmis ostenderit confitendi desiderium, intelligitur dictum ampliative, q.d. etiam si illud tantum ostenderit, est absolvendus. Estque ipsum tunc confessio seu accusatio propriè dicta, sed tacita seu implicata. Dicunt autem desiderium seu petitio confessionis, tum quia hoc modo sollet vocari, & in *Rituali Romano*, & ab ipsis infirmis absente Confessario: tum quia est desiderium confitendi peccata in specie, cuiusmodi confessio peccata est necessaria. Et hæc ratione Archiepiscopus Armachanus in Epistola scripta ad *P. Coninck* appellat confessionem in voto. Quamvis alioquin sit vera judicialis & sacramentalis confessio: quæ utique semper est necessaria. De cetero explicatio Armachani (qui non refert ilam fuisse à Pontifice probatam) nos non stringit.

Quintò igitur Respondeo, eti confessio ita fiat absenti, Pontificem tamen noluisse comprehendere suo decreto hunc casum, prout expressè ipsomet declaravit Cardinali Bellarmino, ac etiam Archiepiscopo Armachano, ut constat ex *Preposito q. 4. dub. 3. & 5. Coninck & aliis.* Itaque *Clemens* suo decreto prorsus ~~u~~lui damnare simpliciter & pro omni casu, etiam extremae necessitatis, confessionem & absolutionem inter absentes copulatim; similitè etiam absolutionem solam dandam ab absente, prout intellexerunt Doctores communiter: nam hoc erat præcipuum intentum Pontificis, & in absolutione præcipue attenditur vis & valor Sacramenti, & concurrunt ad hoc motiva specialia. Confessionem autem in

absentia damnare non voluit etiam seorsim, nisi extra casum necessitatis, ut ipsomet declaravit, & satis colligitur ex aliis Ecclesiæ decretis, quibus alioquin *Clemens* contrariaretur. Sive interim Confessio absenti facta per litteras aut per internum, extra hunc extremae necessitatis casum, sit invalida ex natura rei seu ex institutione Christi, hocque declarat Pontifex per decretum citatum, sive tantum illicita (prout vult *reponens* & multi alii) propter hoc ipsum. Decretum talem confessionem prohibens, ac universalis Ecclesiæ usum, Canonibus consonantem.

DICO III. Absolvendus est moribundus, qui nec petit confititionem, nec specialia signa doloris præsente aut absente confessario dare potuit, si vitam catholicè pergerit, præsertim per Missæ & Sacramentorum frequentationem. Est contra *et si aliud plerosq; Doctores*, quorum aliqui censent Conclusionem esse improbabilem, inter *signum patitur* *reverè* *probabilem*, inter *nequiviverit*. *77.* *Moribundus qui Cagholice vivit, absolvendus est*

Tract. de Sigillo confess. c. 15. Qui tamen postea perennis Conclusionis fundamentis

verè probabilem censuit, ut in publica Disputatione, quam habui Antwerpia in nostro

Conventu, anno 1652. 5. Februario testa-

probabilitas *tus est immediatus illius Successor Illu-*

strissimus Dominus Gaspar Nemius, postea *constat ex*

Archiepiscopus Cameracensis, ante Episco-

gravissimo-

patum Doctor Duacensis, declarans simi-

liter coram toto auditorio esse verè proba-

bilem, & in praxi securam. Eamdem tenuit

Jacobus Janssensius, teste *Lessio q. 9. Suppl. n. 20.*

Et apertissimè *Joannes Hesselius* in explicat. *Sa-*

cram. Panit. c. 55. Eamdem docuerunt *P.*

S. Sing. & multi alii Theologi doctissimi in

Belgio, & sèpius defenderunt publicè in

hac Academia Patres Societatis, signanter

Doctissimus Pr. Ludovicus de Schildere in Sy-

nopsi de Sacram. c. 5. s. 59. Eamdem Opinio-

nen docuerunt *Homobonus*, *Mollesius*, *Cara-*

muel, & plures alii non infirmæ notæ, & lon-

gè plures hic & alibi practicant: & aliis ci-

tatis probabilem censet *Diana P. 3. Tract. 3. de*

Abol. moribundi, Resol. 8. Immo practicata di-

citur ab ipso *Clemente VIII.* ut refert *Diana sup.*

Eamdem approbat & observari præcepit

Alexander Ludovicus Archiepiscopus Bononi-

ensis (qui postea fuit summus Pontifex, di-

ctus *Gregorius XV.*) in *Memoriali Confessoriorum*

caito Bononie cap. 1. de forma Sacram. Panit.

Et probat auctoritate *Sacerdotalis Romani*, in *Item ex Sac-*

quo ex S. Antonino idem præscribitur his cordotali

verbis: Infirmus, qui agit loquaciam vel iurum Romano.

rationis, si bene vivebat, quoniam non petierit Sa-

cramenta, debet præsupponi contritus, & Sacerdos

faciat absolutionem ab omni sententia & peccato.

Conformiter in statutis synodalibus Ecclesiæ Le-

movicensis impressis 1620. c. 21. agendo de

hypothesi nostra, sic decernitur: Poterit quo-

que idem applicari remedium ei, qui iudicio omni-

umque

ut ne sensuum iuri statim captus est, non petit
penitentiā, nulloque signo contritionis edit, cum
violētia morbi judicatur de repente & ex impo-
viso præventus & oppressus & christiane vixit,
ferrique potest judicium ex actionibus vita & mori-
bus eum libenter Pœnitentia. Sacramentum pœnitentia-
rum forē, si tempus & morbi violētia permisſerit:
lacet in hoc casu nihil de absolutionis effectu promit-
tere possumus. Sed animarum solvandarum causā
nullum remedium omittere debemus, quod Dei
potestia nostra committit, Deum orantes, ut im-
mensā bonitatem & misericordiam, quod deest aucto-
torum dispositioni, suppletat, cetera inscrutabilibus
Dei iudicis commendantes. Ita refert Morinus de
Administratione Sacramenti Pœnitentia. 10. c.
10. ubi eamdem sententiam propugnat, uti
& Bojo de Sacram. Pœnit. scilicet 9. Concluſ. 6.
Eamdem sententiam fuscus propugnat Moya
supra quā. 4. texens syllabum plurimorum
Auctorum, inter quos noster Delgaddillo, Pel-
lizarius, Alcatus de Velasco &c.

78.
Accedit a-
pertum fa-
cis testi-
monium S.
Augustini.

Accedit sati clara auctoritas S. Augustini
lib. 1. de Adulterio coniugis c. ult. ubi, cum
perdiisset catæchumenum in adulterio vi-
ventem & subito oppressum infirmitate,
in qua nequeat significare internum dolo-
rem aut desiderium Baptismi, e quidem esse
baptizandum; subdit: Quæ autem Baptismatis,
eadem reconciliationis est causa, si forte pœnitentem
finienda vita periculum praecipaverit: nec enim
ipos ex hac vita sine arrha sua pacis exire velle de-
bet Mater Ecclesia. Ubì Augustinum sati clarè
nostram docere Conclusionem non diffite-
tur Dicastillo disp. 2. de Sacramen. in gen. dub. 14.
n. 320. & fuius hic d. 9. dub. 9. n. 852. & seq.
etsi ob communem sensum Ecclesiæ putet
n. 854. oppositam sententiam esse præ-
fendam. Sed hallucinatur in hoc, quod
communi sensu Ecclesiæ suam firmari opini-
onem putet. Non rectè quoque verba
Augustini restringuntur seu detorquentur ad
pœnitentem publicum, qui cœtebatur in
numero pœnitentium reconciliationem; ut
cum explicant Marchant & Hazeur. Nam
Augustini verba id non significant. Quin potius
agit de vivente in adulterio, qui intrā
se pœnitens forte jaceat, adeoque sit ad
sumnum in generali ordine pœnitentium,
in quo sunt omnes, qui quotidie veraciter
dicunt, *Dimitte nobis debita nostra.*

79.
Corollarium
notabile
pro praxi.

Ex quibus patet, spectatā solā aucto-
ritate extrinsecā, omnino non posse negari,
quoniam Conclusionis sit verè probabilis, aden-
que in necessitate ex obligatione charitatis
practicanda, cum tunc sit proximo succur-
rendum per remedium etiam tantum probabile, immo etiam per merē dubium, quod
potest prodeſſe & non obesse. Quoad pra-
xim etiam ferè coincidunt Averroë, Mar-
chant & Poncius relati n. 71. etsi alioquin
Conclusionem nostram sub terminis à no-
bis positis non admittant.

80.
Emaudius

Probatur insuper Conclusionis: quia in
necessitate desiderium confessionis seu peti-

tio confessarii sufficiet habet rationem Confessionis, dummodo per signum aliquod innotescat: sicut autem tali signum esse non potest testimonium aliorum, ita etiam suffi-
cere videtur testimonium de vita catholice
acta, per quam sicut indicat se velle vitam
christiano more concludere, adeoque defi-
derare se in fine confessionem & absolu-
tionem à peccatis; sicut censetur petere extre-
mam Unctionem, quæ tamen est Sacra-
mentum minus, necessarium: ergo mori-
bundus sensibus destitutus, de cuius voluntate
aliud signum haberi nequit, est absolu-
vendus, videlicet sub conditione, si sit capax,
non minus, quam debeat inungi. Unde etiā
in tali casu non deest confessio, scilicet ipsa
vita catholice acta, quæ est tacita petitio
absolutionis danda pro tali articulo. Ut in-
terim omittam Nonnullos existimare con-
fessionem non adeo necessariò requiri ad
valorem hujus Sacramenti (veluti cuius
tantum si pars integralis, aut prævie requi-
sita) quoniam in tali necessitate potest sine ea
absolutio, adeoque Sacramentum suffi-
cienter. Ad quam extremitatem tamen non est
opus resurrere. Confirmatur Conclusio ex
solatione objectionum. Itaque

Dices I. De Extrema Unctione est alia
ratio: nam ad illam solum requiritur quæ-
dam intentio suscipiendi Sacramentum, sed
præterea requiritur in hoc Sacramento
confessio tamquam pars. Resp. ipsam intentionem suscipiendi hoc Sacramentum exte-
rius expressam per vitam Christianam sim-
ul esse in tali articulo confessionem, ut
foret expressa petitio absolutionis, sive Sacra-
menti hujus: in necessitate autem sufficit
etiam tacita petitio; ut etiam alii sententia-
signanter Lugo, & ex illo Dicastillo disp. 9. n.
768. Et quia expressum & interpretativum
sive tacitum æquiparantur in moralibus.

Dices II. Infirmus vitam Christianam
non direxit tamquam signum petitionis seu
desiderii absolutionis. Resp. Neg. Afferim op-
dirigatur ab eo tamquam signum tacitum
sive interpretativum petitionis extre-
mæ Unctionis. Idque sufficit: nam parum re-
fert, an factis, an verbis significetur; an ex-
pressè, an tacite. Immo multi etiam expro-
sæ petierunt in vita, sive tali modo sibi fac-
curri, sive succurri omni modo possibili. Et
quidem id sufficeret pro collectione Baptismi:
Quæ autem baptismatis, eadem & reconcilia-
tionis est causa &c. ait Augustinus sibi. Con-
formiter loquitur Carthaginense III. non
aliud ad hoc, quam ad Baptismi Sacra-
mentum exigens.

Dices III. Rituale Romanum prohibet ab-
solvi, qui nulla signa doloris dant. Resp.
Rituale loquitur de fatis in peccato obli-
natis, qui expressa signa dare possunt. Pe-
ret ex textu.

Instabis, requirit saltem, agens postea de
infirmis, signum doloris (utique diffi-
cile)

etum à vita christiana transacta) de quo testentur qui adstabant: quod & requirunt aliae auctoritates *concl. præc. allegatæ*. *Resp.*

1. *Neg.* *Aff.* nam solum dicunt tunc dannam abolutionem, & quidem absolute; non negant, quod non possit dari saltem sub conditione, in casu nostro: exprimunt enim tantum id quod est certum. *Sicut Ritual Romanum Tit. de Sacram. Pœnit. trahens in periculo mortis quemlibet Sacerdotem posse à quibuscumque censuris & peccatis absolvere, si approbaris desit confessio.* tradit hoc quod certum est, abstrahens ab eo quod est controversum, an scilicet etiam sine hac conditione possit id quilibet Sacerdos.

Nihilominus auctoritates dant satis intelligi, quod nos in præsenti dicimus: si enim sufficiat ostendisse per se vel per alios confitendi desiderium, utique perinde est, per quale signum: at vita orthodoxa est hujusmodi signum, sive ostendit sufficienter hujusmodi desiderium: adeoque conformiter ad easdem auctoritates talis est absolvendus. *Confirmatur: quia simile signum est sufficiens pro Baptismo, ergo similiter pro hoc Sacramento, de quo pariformiter est loquendum, & loquuntur predicatæ auctoritates. Carthaginense III. namque & Aranستان subito obmutescentes quoad Baptismum & quoad Pœnitentiam expresse æquiparant.*

Dices I. V. Ad quid danda est absolution, cum possit ei dari Unctio certò valida & probabilitus conferens attrito primam gratiam in tali casu? *Resp.* in primis, quia hoc non est certum, & ut, si unum non proficit, infirmus juvetur per aliud. Secundò, quia ista Unctio habet hanc viam, tamen est Sacramentorum vivorum, & consequenter fulciri debet à constituto in statu gratiæ, per Sacramentum scilicet mortuorum: adeoque debet, si fieri potest, peccator in istum statum restitui prius per hoc Sacramentum. Tertiò, quia etsi esset justus, tamen sicut adhuc desiderare censetur in tali casu Unctionem, sic & absolutionem; adeoque probabiliter validè dari potest, & per consequens debet.

Dices V. Non potest cum fundamento aliquid sciri de dispositione ejusmodi infirmi: ergo nequit ei impendi absolution. *Resp.* *Neg.* Antec. sufficiens enim fundatum est vita catholice agta: solent namq; Catholici quodammodo dicere Orationem Dominicam, & petere veniam à Deo, simileque actus elicere, præsertim circa finem vitæ, nec sciri potest, an adeò subitè oppressus sit, ut non potuerit elicere aeternam doloris de peccatis, quæ solent statim incidere periclitanti; nec etiam sciri potest, an desit interior usus rationis: in quo experientia docet nos sepe falli, ut patet exemplo notabili, quod de se ipso narrat *Marchans* *supr.* Sanè etiam

in ordine ad Extremam Unctionem præsumi debet dispositio in suscipiente; & tamen hanc in hujusmodi infirmo præsumit Ecclesia: quid ni ergo similiter in ordine ad absolutionem? in ordine ad quam proinde præsumit illam ipse quoque *Augustinus* *supr.* agens de adulteris: quod scilicet forte intra se poenitentes jaceant. Dato autem, quod dispositio verè non subeffet, irreverentiam, quæ Sacramento fieret, abstergit ipsa necessitas, atque etiam conditio absolutioni apposita saltem per mentem.

Dices VI. Conclusio præmissa repugnat veteri usui Ecclesiæ. *Resp.* repugnare ad *Objecatio* sumnum usui negativo, quia scilicet hoc *sexta* olim non ita fuit practicatum: est autem *Resp.* frequens circa hujusmodi variatio, ut quod in Ecclesia olim non fuerat discussum, posse discutiatur & usurpetur; veluti cu fundamento erutum ex aliis doctrinis Ecclesiasticis. Quamvis falsum videatur generaliter loquendo, nusquam in Ecclesia fuisse id practicatum: cum non solum præsenti, sed etiam superiori seculo fuerint assertores nostræ conclusionis; immo eam satis aperte tradat *Augustinus*. Cujus proinde verbis *supr.* c. 26. concludo. Non solum incredibile est, nec in fine vii. hujus baptizari Catechumenum (supple ex c. 28. aut reconciliari seu absolviri Catholicum) velle: verum etiam si voluntas ejus incerta est, multò satius est nolenti dare, quam volunti negare: ubi velit, an nolit, sic non appetet, ut tamē credibilis sit, cum si posset, velle se posse fuisse dicturum, ea Sacramenta percipere, sine quibus jam creditur non se eponere de corpore exire.

Q U A E S T I O N E VII.

An Confessio debeat fieri Ora, secreta & veraciter?

Dico I. Ex usu Ecclesiæ Confessio est *86.* facienda ore; quam proinde *Florenti*-*Confessio* *num in Decreto de Armenis* appellat, *Oris Con-*
facienda ore *ex usu Ec-*
clesie. *Et quidem juxta Doctores com-*
muniter usus iste graviter obligat: de quo
tamen non immerito dubitat Lugo, & so-
lum venialiter obligare indicat Villalobos, ut
refert Aver/a q. 10. sct. + 5. Tertio loquendo: An graviter
est quod forte usus iste sit introductus aut obligante,
*frequentatus, non tam animo se graviter *obligandi*, quam quia is est communis lig-*
nificandi modus & magis facilis.

Nec obstat, quod *Augustinus* *l. de vera*
& falsa pœn. c. 10. & refertur *c. Quem po-*
nitet d. 1. de pœnit. omnino reprobet confessio-
nem per scriptum. Nam Auctor operis
(quem constat non esse *Augustinum*) solum
vult non esse faciendam absenti per scrip-
tum, vel aliquem nuntium. Verba sunt:
Precipit enim dominus mundatis, ut ostenderemus
Ora Sacerdotibus, docens corporali pœnitentiæ
confienda

confienda esse peccata, non per nuntium, non per scriptum manifestanda. Dixit, Ora monstraes, &c. omnes, non unus pro omnibus &c.

87.
Saltem ex-
eusat causa
rationabilis.

Excusat saltem causa rationabilis confitentem scripto vel nutibus Sacerdoti praesenti; ut si v. g. poenitens sit mutus, vel ob morbum non valens amplius loqui. Item si adsit notabilis in loquela difficultas, aut in quorundam peccatorum expressione singularis pudor. Immo confiteretur absque ulla culpa, qui post peccata in charta descripta & correcta sacerdoti, ac ab ecclesia, proprio ore diceret: Accuso me de his omnibus, quae in charta legisti; aut Confessio hoc interroganti responderet, quod sic. Sicut etiam qui scit peccata sua sacerdoti esse aliunde nota; aut confessus ei erat invalidè, sat's confiteretur dicendo: Accuso me de iis peccatis quae nosti, aut quae in alia irrita confessione tibi exposui. Existimat tamen Lugo non esse permittendum, ut quis confiteatur anticipate, dicendo: Accuso me de his, quae in charta leges. Sed nullam solidam, & in praxi considerabilem in hoc differentiam videt Ponctus disp. 45. 48. Neque ego similiter: sed quod talis accusatio sat's maneat moraliter etiam post lecta peccata: quidquid arguat Bofo hic sect. 7. Conclu. 3.

88.
An qui ne-
quissimis ore, re-
quieatur scrip-
to confiteri.

Sed queritur, an quis teneatur confiteri scripto, quando non potest voce. Negat Richardus, Sotus, Cajetanus, Navarrus & quidam alii. Et specialiter nonnulli id volunt, si sermo sit de obligatione pracepti Ecclesiastici confessionis: secus autem dicendum esse, quando obligat praceptum divinum; puta, in articulo mortis. Verum cum Doctribus communius dicendum videtur, poenitentem, qui non potest confiteri ore, debere id facere, sive nutibus, sive etiam scripto: cum in hoc non apparent incommode alicuius momenti, sive ex parte secreti, sive aliunde, cui non posset facile occurri. Quamvis juxta supradicta non obligetur quis peccata scribere, ne excedant memoriam; cum integritas confessionis non obliget ad hujusmodi anticipatam & extraordinariam diligentiam.

89.
Confessio
auricularis
sic est à
Christo in-
stituta, ut
publica non
sit verita
de pracep-
ta, immo
neque pre-
ceptibiles ab
Ecclesia.

Dico II. Confessio sacramentalis est secreta ex institutione Christi, non quia publicam ipse vetuit, sed quia non nisi secretam seu auricularem pracepit. Unde confessio publica nec est pracepta, nec prohibita, adeoque dum subest rationabilis causa v. g. major humiliatio poenitentis, aliorumque aedificatio &c. est laudanda; quando autem subest aliquod inconveniens, dissuadenda. Alioquin per utramque confessionem aequaliter potest innotescere iudici status poenitentis. Ita communiter Doctores, & sat's colligitur ex Trid. 14. c. 5. ubi etiam insinuatur confessionem publicam non posse ab Ecclesia praepeti.

Scotus non

Nec obstat Scotus d. 17. n. 31. ibi enim non

vult Scotus confessio esse secretam esse de dicta necessitate Sacramenti (ut ei n. 17. imponit Suarez, Vasquez & alii) sed neppinem ex institutione Christi obligari ad confessionem non secretam, ut etiam adverterit Connick disp. 6. dub. 2. Anserit enim Scotus supra, quod pluribus Sacerdotibus simul non est confitendum necessarium, seu ex vi pracepti. Quod (inquit) si fiat non est sacramentalis Confessio, qualis nempe est in pracepto. Qui sensus patet: nam mox subdit: Maxime autem videtur, quod non sit confitendum per interpretem, quanto timetur ipsam non esse secretarium donec. Ubi aperte supponit id fieri posse, praesertim si interpretis sit idoneus secretarius.

Hinc queritur, an poenitens, qui aliter non potest, obligetur confiteri per interpretem? Resp. Neg. cum Sento leg. & alitis communiter. Non aliam enim confessionem praepicit Ecclesia, quam in qua poenitens solus peccata proprio sacerdoti confiteri, ut dicitur cap. Omnis ursusque fexus, & Panit. & remiss. Neque etiam alterius quam secretæ confessionis, quæ sit apud seum sacerdotem, divinum praceptum agnoscit Trid. supr.; ubi etiam docet, id quod Christus praepicit, voluisse Ecclesiam in Councilio Lateranensi singulis annis impleri; sed Ecclesia non praepicit confessionem per interpretem, ergo neque Christus. Ratio est, quod onus hoc sit grave, confessioni extrinsecum: adeoque à confessione excludit. Sicut non teneretur confiteri peccatum, etiam in articulo mortis, quando sacerdote illud à sacerdote etiam unitantum reuelandum.

Peccator tamen, qui de perfecta confitente non esset sat's securus, obligetur in articulo mortis per interpretem; non quidem ex pracepto divino positivo confessionis (ut voluit Lugo) sed ex pracepto propriæ charitatis, ex quam simili est ad idem obligatus, etiam Christus confessionem non pracepisset, sed tantum consuluisse. Quamvis autem consilium effet tunc confiteri peccata integræ, simpliciter tamen sufficeret confiteri unum mortale, aut etiam veniale. Vix equidem est natum fieri ut quis, et si idiomatis ignorans, non posset absque interprete per scriptum vel nutibus explicare sacerdoti aliquid saltem peccatum in particulari: cum etiam id facere possint. Noti. Deinde quando id fieri non posset, sufficeret exprimere in genere desiderium absolutionis & statum peccatoris in communi: quod utique posset facere per nutus, & sine incommmodo etiam per interpretem.

Dico III. Confessio debet esse vera, adeo ut mortaliter possit, quin in ea negat. Negat aliquod mortale, quod hic & nunc teneat confiteri. Idem est de eo, qui confiteri aliquod mortale, quod non fecit, nisi ex causa gravissima. Secus est,

est, si confiteatur veniale quod non fecit; excepto casu, quo illud est tota materia confessionis. Ita communiter Doctores.

Prima pars patet: quia voluntariè tangens in confessione mortale quod tenetur confiteri, peccat mortaliter; ergo multo magis, qui negat se illud fecisse. Si autem neget veniale à se commissum, aut mortale legitimè confessum, vel non confessum quidem, sed a quo confitendo hīc & nūc è exclusatur, tantum committit mendacium veniale, cūm non perverat notabiliter iudicium Confessarii, scilicet in materia hīc & nūc necessaria. Immo si neget cum equivocatione rationabiliter adhibita, ne quidem erit culpa venialis, uti nec mendacium. Idem est de tempore ex quo quis est confessus, similibusve circumstantiis, dummodo absque occultatione alicujus peccati mortalis, vel conditionis & statū poenitentias ad iudicium debitum necessariò confitendi hoc fiat. Et hinc majori ratione excusat mortali, qui mentitur in confessione circa rem a illam non pertinentem.

Secunda pars probatur: quia confitens mortale quod non fecit, decipit iudicem in gravi & necessaria, ejusque iudicium pervertit. E contrà verò, quia peccatum veniale non est materia necessaria, nec mutat notabiliter iudicium Confessarii, idcirco non peccat graviter, qui confiteritur veniale quod non fecit: nisi illud foret tota materia confessio: tunc enim defecit materia Sacramentum esset irriatum; quod est grave. Et hinc patet etiam tertia pars Conclusionis; quæ negatur à Cajano & paucis aliis. Pro quibus

Dices: qui cum hostiis triticeis non consecratis proponeret Sacerdoti unam non triticeam, super quam uti ceteras proferat Sacerdos formam cum intentione consecrandi, peccat mortaliter: ergo similiter qui præbet pro materia absolutio- nis aliquod veniale, quod non est vera materia, sive quia non est commissum, sive quia non adest de illo dolor. Resp. I. Neg. Cons. quia consecrare etiam partialē materiam non consecrabilē semper est grave omnium iudicio; non scilicet absolvere partialiter à materia levi non subsistente, ut similiter iudicant Doctores communiter. Disparitas verò à priori assignari potest, quod singulæ hostiæ sint singula Sacra- menta, & tantum sit Sacramentum in parte minima, quantum in magna. Quare idem esset, si unicā formā absolverentur duo, quorum unus est indispositus: nam ibi etiam est duplex Sacramentum. Deinde disparitas est, quod in Eucharistia omnis materia sit gravis æqualiter; in confessione non, in qua veniale communī sensu æstimatur materia levis, & leviter faciens ad iudicium, adeoquè & defecitus in illa. In

Herini Sum. Theol. Pars IV.

confessione enim gravitas desumitur ex gravitate materiæ judicandæ, cūm sit instar iudicij; cuius equidem substantia sacramentalis ob alterius materiæ appositionem censetur subsistere.

Responseri potest II. qui sic confitetur aliquod veniale, tantum petit absolutio. ^{95.} Resp. 2. nem suæ personæ ab iis, à quibus hīc & nūc absolvibilis est; idque solum intendit ipso sacerdos in communi sua intentione, adeoquè tunc ex intentione saltem tacita. Absolutio non cadit super veniale falsum v. g. nisi quatenus est absolvibile; sicut super dubia cadere censetur. Si autem simili modo præbeatur materia non consecrabilis simul cum consecrabilis, non committeretur sacrilegium ex parte consecrantis, qui solum intenderet consecrare materiam verè consecrabilem. Sicut eti vino mixtum sit lac, mel, aliave substantia, consecrants non facit sacrilegium, quia tantum fertur intentio ipsius super contentum in calice, quod est verè consecrabile. Quare ex hac parte nec erit sacrilegium ex parte apponentis: nisi quatenus vel intenderet ut sacerdos determinatè etiam intenderet istam materiam consecrare, vel quatenus exponeret sacerdotem isti periculo; vel quatenus subesse periculum, quod sacerdos hostiam non triticeam proponeret adorandam, sumeret ad complendum sacrificium, aut eam communicanti distribueret, vel quatenus non consecratum facit miseri confectato, vel quatenus ritum Ecclesiæ infringit.

Petet: an confitens mortale quod non fecit, tamquam alias confessum, unā cum ^{An confitens} geris peccatis, peccet mortaliter? ^{96.} Resp. mortale Recepit sententiam docere quod sic: eo ^{sicutum, sed} quod talis mentiatur circa materiam ex ^{tamquam} generè suo necessariam, eti illam non ^{ad huc con-} ^{cessum,} præbeat ut talem in confessione præsenti. ^{mortaliter} Non caret tamen hæc responsio difficultate, ^{peccet;} eo quod generatim materia quatenus non necessaria videatur posse censi levis, atque ideo etiam levis ei sit imponenda poenitentia, adeoquè videatur posse censi perversio iudicij in materia levi. Quare etiam non peccat graviter confitens sine dolore mortale alias confessum, dummodo adsit dolor de aliis, quæ simul exprimuntur: & tamen non minus tunc subiicit illud mortale verè alias commissum iudicio, quam dum confiteretur tamquam alias confessum, quod verè non commisit: cur ergo potius graviter peccet confitens mortale sic fictum, quam sine dolore? Propterea non auderet ^{Arraga d. 31. n. 62. in fine} ita certò tale mendacium dicere esse mortale. Et ita absolute sentire videtur ^{Tannerus disp. 6. q. 7.} dub. 2. n. 21.

QUÆSTIO VIII.

De Præcepto Confessionis tam di-
vino quam Ecclesiastico.

97.
Ius divinum
Confessionis
omnes peccatores
Baptismum
lapsos obligat ad con-
fessandum
mortalia,
que exinde
compiuntur.

Sufficit
per se. quod
in fieri
simul &
semel in pe-
riculo mor-
tis.

98.
Non obstat
nata, tunc
intervenire
multorum
oblivio.

Aut inca-
pacitas
subrendi
gravem &
condignam
penam.

99.
Sæpius &
eius, v. g.
annuè con-
ficiens im-
per nihil.

Dico I. Præceptum divinum obligat baptizatos in mortale lapsos, ut in vita sua confiteantur omnia & singula mortalia; cui satisficeri videtur, si id fiat semel & simul in articulo seu periculo mortis. Prima pars patet ex *Trid. Ieff. 14. c. 5.* Secunda pars est *D. Thoma, Scoti, Durandi, Gabrieli, Coninck, Hugo, Dicastillo & plurimorum aliorum contra varios existimantes præceptum divinum confessionis obligare etiam per se extra illum articulum scilicet ut à peccatore in mortale lapsus confessio non nimis diu differatur. Probatur: quia non potest amplius colligi ex verbis Legis divinæ, quam quod in conclusione dictum est. Solùm namque tenor præcepti divini exigit, ut peccator omnia mortalia confiteatur semel in vita; quod facit etiam is, qui in unicâ confessione ad vitæ finem dilatâ omnia simul confiteretur.*

Nec obstat I. quod tunc non poterit peccator confiteri omnia, eò quod plerorumque in juventute commissorum non recordabitur. Nam sufficit, ut confiteatur omnia, quæ tunc diligenti examine prævio memorie occurruunt: uti confiteri solent, qui tunc (quod est frequens) faciunt generalem totius vitæ confessionem. Christus namque plures non requisivit. Néque enim obligatur quis intra annum citius confiteri, eò quod si usque ad finem expectet, plurimum erit oblitus; ut fatentur Doctores communiter.

Non obstat II. quod non poterit tunc Sacerdos pœnitentem obligare ad congruam pœnitentiam. Nam sufficit, quod obliget ad possibilem pro statu præsenti, addendo saltem conditione implendam, se convalescat. Aliás gravis peccator prævidens se infirmandum, teneretur idcirco confessionem prævenire, et si annus ab ultima confessione, aut medius necdum esset elapsus. Sacerdos habet potestatem infligendi pœnas, sed auditâ confessione. Confessio est instituta quoque in cautelam futurorum peccatorum; sed id verum est, etiam in nostra sententia, immo etiæ confessio nullum obligaret, sed tantum esset utilis. Aliás ob periculum oblivioni's intra annum plurimum peccatorum non debet quis prævenire, ut pro obliuiscendis alioquin imponatur satisfactio, adhibeantur remedia & cautelæ &c.

Non obstat III. quod *Trid. Ieff. 14. cap. 5.* doceat Ecclesiam solùm præcipere, ut præceptum Christi semel in anno impleteatur. Nam id non intelligitur, quasi aliás præceptum Christi per se sæpius obligat: sed

cum debeat quisque ex præcepto Christi semel in vita confiteri omnia mortalita, ordinat Ecclesia, ut quod pro tempore commissa, id fiat singulis annis. Unde etiæ Ecclesia id non ordinasset, equidem is quicquid peccaret, singulis annis mortaliter, contendo singulis annis pro tunc commissa impleret præceptum Christi. Sicut & implet, qui decies in anno peccans, toties ex libertate confitetur, etiæ differre aliquod potuerit. Sic si parentis in testamento committat filio, ut in vita milles aureos distribuat pauperibus, obligatur hic aliquando in vita, & potest usque ad finem differre; at equidem, si citius velit dare, dando implet præceptum patris, sive det totum solum, sive per partes.

Unde si quis annuè non confiteatur, non infringit præceptum Christi, sed Ecclesia, quæ id præcipit fieri. Tamen confitendo implet præceptum Christi: quia equidem debet aliquando confiteri peccata commissa, tempore scilicet indeterminato: tunc autem (quod generale aliis præceptis indeterminatis quod tempus) si ex mea libertate tempus determinem, aut à superiori alio determinatum servem, impleo quod ista peccata legem Christi de confitendo. Sicut si (quod liberum est) superior regularis mihi præcipere, ut matutinum legem vesperi ante medium noctem, ego differendo peccato quidem contra præceptum Superioris, non tamen contra præceptum Ecclesiæ, si legam post medium noctem: & tamen si juxta præceptum Superioris anticipem, etiam impleo præceptum Ecclesiæ, ut etiam implere, si absque determinatione superioris id facerem.

Per accidens tamen quis obligatur jure divino juxta doctrinam communiorum confiteri peccatum sumptus Eucharistam non quidem ex vi præcepti confessionis, sed ex communione, quod obligat ad non communicandum commissio mortali fine prædicta confessione. Similiter si absque confessione patetur quis propinquum periculum relapsus; cui non possit aliis remedii subvenire, obligaretur confiteri, quatenus obligatur vitare novum peccatum. Hoc tamē mortaliter non confingit: etiæ enim confessio fit ad hoc promptissimum ex omnino consulendum remedium; simpliciter tamen alia non desunt, præsertim interna pœnitentia ac renovatio firmi propositi.

Dico II. Præceptum Ecclesiæ obligat quemlibet Christianum obstatum peccato mortali, ut semel in anno confiteatur. Patet ex *cap. Omnis urinusque sexus, de penit. & remiss. ubi statuitur, ut omnis urinusque sexus fidelis, postquam ad annos discretionis percutientur, omnia sua peccata semel in anno fideliter confiteatur.* Ex quo patet confessionem ibi non tantum suaderi, aut indirecè præcipi, quatenus debet præmiti communione ibi

dem præceptæ; sed etiam præcipi directe & per se. Idque etiam aperte docet Tridentinum sup. in fine, & can. 8. Comprehenduntur autem hæc lege etiam pueri qui peccarunt mortaliter, et si neendum teneantur communicare, ut patet ex verbis textus, & exemplis aliarum legum, ac communis sensu Doctorum: quāvis Pleriq; censeant eos non concernere poenam seu censuram transgressoribus imponendam. Item, si qui aliæ à communione excusentur, non ob id à confessione sunt excusati.

Dixi obstrictum peccato mortali: sicut enim venialia non obligantur confiteri præcepto Christi juxta Trid. supræ, sic nec præcepto Ecclesiastico; cum per hoc solum determinetur, ut præceptum Christi impleatur semel in anno, juxta Tridentinum ibid. Et sancè cum in Concilio Lateranensi præcipiatur, ut quilibet confiteatur semel in anno omnia sua peccata, liquet Concilium loqui solum de mortalibus: cum certum sit, quod nemo teneatur confiteri omnia sua venialia. Ita Sunt d. 17. n. 25. & alii communiter contra paucos Antiquiores. Unde qui venialia tantum confessus est, teneatur isto anno adhuc confiteri, si contingere ipsum incidere in mortale; ut ex mox dictis satis clare constat. Putant tamen Nonnulli Ecclesiam hujusmodi Confessionem in Paschate factam acceptare in solutionem, ed quod Confessarii aut fideles non soleant de ulteriori Confessione esse solliciti, posita Confessione in Paschate facta. Quod equidem in rigore falsum est. Et computando annum cum Nonnullis, ut determinetur in Paschate, mirum non foret fideles non esse de ulteriori Confessione isto anno facienda sollicitos. Alter autem computando, referendum ad fore in negligientiam, aut ignorantiam, sive inadvertentiam.

Sed dubitatur, quomodo annus sit computandus. Omisis variis dicendi modis, duo sunt verosimiliores. Primus est *Suarez* & aliorum plurimorum, qui dicunt computandum à Paschate in Pascha, intelligendo per Pascha omnes illos dies, in quibus potest impleari præceptum paschalis communionis. Et consonat usq; ac praxis Fidelium, item *Sixtus IV*. Ex-nov. 2. *De trengia & pace*, ac Tridentinum cap. 5. in fine. Sed quia hæc omnis non satis convincunt, secundus dicendi modus est *Vasquez*, *Propositi* & aliorum plurimorum, qui putant esse computandum à prima Januarii, cum isto die communiter annus celatur incipere.

Quia vero in *Omnis utrinque sexus confessio simpliciter præcipi* facienda semel in anno, communio autem determinatur ad tempus Paschæ, hinc colligunt Doctores communiter indifferens esse quācumq; parte anni fiat confessio (nisi aliud per accidens sit necessarium ratione communionis) adeòq; illicum, qui inculpate oblitus est aliqua mortalia, vel post confessionem isto anno factam incidit in mortale, non teneri vi hujus præ-

Herinck Sum. Theol. Pars IV.

cepti iterum confiteri; nam semel confi- *Nec est ob-*
tendo fecit quod lex jubet. Ecclesia namq; *nova an-*
on præcipit confiteri singulis annis omnia *oblita mor-*
mortalia, quæ intrâ annum fuerint com- *talia iterum*
eo anno in-
missa, sive unâ, sive pluribus confessio- *anno in-*
nibus, sed semel in anno confitendi omnia *stiuenda*
mortalia, quorum recordatur, dum confite-
tur; sive quæ antecedunt confessionem isto
anno instituendam. Et hoc modo intelligen-
dum est cap. *Omnis utrinque sexus*, & intel-
ligitur à Doctribus passim; inter quos *Lu-*
go disp. 15. n. 164. dicit esse rem certam. Alias
lare, qui vigiles forcent isto anno confessus, &
sive finem Decembri rursum peccaret mor-
taliter, teneretur iterum ante initium novi anni
confiteri: quod planè infundatum est. Atq;
etiam dato, quod annus quoad hoc præceptum
expiret in Paschate, ut Varii volunt, adhuc
non deberet talis denuò confiteri in Pascha-
te, nisi per accidens vi præcepti communio-
nis (quidquid velit *Aversa* 9. 15. *scit. 5. 5.*
Quarto & quidem alii) eo quod talis peni-
tens isto anno verè semel impleverit præ-
ceptum divinum Confessionis, confitendo
isto anno omnia commissa, non quidem toto
anno, sed pro tempore quo instituit confessio-
nem: quod solum sonat præceptum Ecclesiæ.
Confirmitur: quia si Christus præcepisset,
ut singuli habentes mortalia semel in anno
confiterentur, non tenerentur fideles peccata
oblita, vel in quæ rursum incident, eodem
anno iterum confiteri. Ecclesia autem solum
præcipit, ut præceptum Christi de confes-
sione semel in anno à singulis impleretur.

Idem dicendum est de eo, qui in confessio- *105.*
ne mortalium aliqua ex justa causa luppen- *Mem. est, si*
fit; idque etiamsi sint reservata (quidquid quodam fue-
reclamet *Lugo* & alii ipsum secuti) si vide- *re* *justa*
re habens reservata ob urgenter causam *supressa*;
confiteatur alia mortalia non habenti in re- *et si reser-*
vata potestatem: quia etiam talis præc- *vata.*

ptum divinum confessionis semel in anno
implet; quod juxta Trid. supræ Ecclesia tan-
tum præcipit. Nec obstat, quod talis non vi-
deatur confessus fuisse omnia peccata pro-
prio Sacerdoti: omnia enim confessus est;
quæ hæc & nunc confiteri debuisset, quan-
tumvis ipse Christus confessionem hæc &
nunc præcepisset. Unde sufficit, quod Sa-
cerdos sit proprius respectu omnium, quæ
hæc & nunc debent exprimi, ut impleatur
præceptum juris divini determinativum.

Pet. I. An qui suâ culpâ vel ob legitimū *106.*
imperilmentum non est confessus anno præ- *Peccator*
terito, teneatur anno sequenti datâ oppor- *prævidens*
tunitate statim confiteri? Resp. in primis eū, *impedimenta*
qui prævidet se non habiturum opportuni- *sum dabit*
tatem confitendi reliquo tempore anni præ- *prævenire*
sentis, in quo non est confessus, teneri præ- *confiende.*
venire juxta Doctores communiter: sicut
prævidens se post prandium impediendum,
tenetur horas legere manè; & impediendum
postremis diebus Paschæ, tenetur commu-
nicare aliquo ex prioribus diebus. Si autem *Quis est im-*
toto

pedimentum totū anno confiteū non potuerit vel ne-
vel ex negli-
glexerit, quidem obligari ad statim confi-
gentia hoc
anno confes-
sus non fuit,
consulendum in praxi: quāvis oppositum
existimem valde probabile cum Antonino,
mox supplet. Sylvistro, Tabiena, Marchani & aliis Recen-
tioribus: nam præceptum Confessionis vi-

Valde proba-
bilitate sa-
men præcep-
tum expirat
cum anno.

detur determinari ad annum, sicut præcep-
tum legendi horas ad diem, adeoq; vi-
detur expirare cum anno, ut illud expirat
cum die: præfertim cùm statim anno le-
quenti succedat novum præceptum annuum
confitendi, sicut sequenti die succedit
vum legendi horas. Nec oppositum potest
satis ostendi: quod tamen est necessarium,
ut imponatur gravis obligatio.

107. Suppositā autem Sententiā cōmuniōri de
obligatione statim confitendi anno sequenti,
adhuc dubitatur, utrū tunc unicā Confes-
sione satisfiat etiā obligationi anni præsētis.
Negant plures Doctores. E quibus Coninck
existimat tunc saltem satisfieri, quādo Con-
fessio differtur post medietatem secundi
anni. Sed hæc exceptio est parum fundata.

Quare *Præpositus* & alii dicunt satisfieri utri-
que obligationi, quando in ista Confessione
simul exprimitur aliquod peccatum præ-
sētis anni, quale est etiam ipsa omisio cul-
pabilis Confessionis in anno præterito: hæc
enim cùm compleatur in termino istius an-
ni, spectat necessariò ad Confessionem anni
præsētis. Immo Lugo & alii existimat sati-
fieri, etiamsi nullum peccatum præsētis an-
ni simul exprimatur: quia equidē talis verē
hoc anno confitetur mortalia, quorum tunc

conscientiam habet. Sic enim iudicib⁹ qui-
libet alius satisficeret, qui hoc anno non se-
cisset mortalia, tamen confiteretur mortalia
commissa post Confessionem factam an-
no præcedenti. Confirmatur: quia confessus tan-
tum ante sex annos, non debet ideo sexies
hoc anno confiteri: sicut ē contrā, qui sexies
non jejunavit, quando deberet ex voto non
affixo tempori ut cum illo expirat, debet
sexies compensare. Itaq; natura hujus præ-
cepti est, ut eti⁹ cum anno non expiraret,
tamen videatur coalescere in unum quo-
dammodo cum præcepto anni sequentis,
adeoq; tantum maneat quoad hoc, ut non
posit amplius differri, sive quoad istum
modum, quoad substantiam autem succedat
præceptum anni sequentis, quod ligat ad
confitendum omnes, qui habent isto anno
peccata, esto isto anno non commissa. Ratio
diversitatis inter votum de jejunando, &
præceptum confitendi, est, quod votum istud
cadat super diversas materias; præceptum
autem confitendi anni præcedentis & præ-
sētis coincidat in eamdem materiam: nam
præceptum hujus anni afficit, nontam illos
qui hoc anno peccarunt, quām qui hoc an-
no sunt infecti peccato mortali necdum
confesso, perinde quando commisso: dum
autem duplex præceptum coincidit in eam-

dem materiam, unico actu utriusque satisfi-

Petes II. Utrū p̄r Confessionem in-
formem satisfiat præcepto Confessionis? Resp. Neg. quia Ecclesia p̄cipit sūcipi
verum Sacramentum P̄cēnitia, quale
non datur validum & informe. P̄cipit c-
nī, ut quod Christus p̄ legem p̄positum
seu Evangelicam jussit fieri aliquando, fia-
annuē, sive ut Evangelicū præceptum Confes-
sionis *Jalet⁹ semel in anno impletetur*, juxta
dentinum *sej. 14. c. 5.* Istud autem præcep-
tum non impletur, nisi per confessionem
validam & fructuosam.

Si tamen Sacramentū P̄cēnitie validam
& informe daretur (quod nō est improbabili-
le) sufficeret Confessio informis & valida
ad impletionem præcepti, uti sufficit Bap-
tismus informis & Communionis sacrilegus:
Ecclesia enim solum p̄cipit sūcipi verum
Sacramentum, & semel in anno impletetur
præceptum Christi de confitendo; quod
tunc fieri: adeo ut si Christus ipse præ-
ceptum hoc tulisset, per talē Confessio-
nem impletur. Quare etiam non deberet
sic confessus iterum confiteri, sed tantum
supplere defectum dispositionis, eo cogni-
to, sive in sequenti Confessione, sive extra-
Ecclesiasticaliter. Nihilominus talis sūcūt
materialiter transgressus præceptum natu-
rale & negativum, quod obligat pro semper
& ad semper, adeoq; non indigebat dete-
minatione temporis per Ecclesiam adhiben-
dā, videlicet quo vetatur, ne quis indigē
seu absque dispositione ad gratiam sūcipiat
Sacramentum.

Non est eq̄uidem admittendum, quod
Nonnulli docēnt, Fideles præcē vi præ-
cepti Ecclesie non adstringi ad interiōrem in-
dispositionem, aut ad confitendum peccata
merē interna, adeoq; in hoc defectuof⁹
non incurre peccata. Constat enim ex *Tridentino sup.* Ecclesiam præcipere, ut quod
iure divino est necessarium, semel fiat
in anno: atqui iure divino est necessaria
confessio integra, etiam de mēt⁹ interna
peccatis, & cum debita dispositione;
ergo talis etiam præcipitur ab Ecclesia. Unde
Alexander VII. meritò damnavit hanc pro-
positionem ad minus tamquam scandalolum:
*Qui facit confessio nem voluntariē nullam, satisfaciens
præcepto Ecclesie.* Confirmatur: quia alio-
quin hæc solum peccata mortalia mēt⁹
interna, non teneretur præcepto annū
confessionis, eodem scilicet prætextu, quod
Ecclesia non habeat jurisdictionem in actus
internos: illud autem eti⁹ consequenter
defendat *Dicasillo* *disp. 7. dub. 5.* post *Mar-
garitam Confessorum V.* Confessio, tamen plu-
 quam falsa, sive appellatur à pluribus, & plu-
 quam temerarium à *Suarez* *disp. 36. f. 2. num. 2.* & saltem verbis *Tridentini* *actu
intellectis* ut sonant, atque etiam generali-
tati verborum c. *Omnis utriusque sexis omni-
no repugnare videtur.*

Nec obstat, quod Ecclesia non possit principere actus meritū internos. Nam hoc admissio (quod Nonnulli negat) non præcipit hinc Ecclesia dñe & actus meritū internos, sed susceptionem Sacramenti Pœnitentia, quod est symbolum externum, exigens confessionem externam etiam internorum peccatorum, ut & dolorem internum, quem proinde Ecclesia compræcipit determinando ius diuinum, quatenus id necessarium est ad constitutionē adū extē in esse Sacramenti. Quemadmodum potest præcipere verum contractum, veram orationem, veram missam & celebrationē &c. Unde in hunc deficiens posset puniri ab Ecclesia, non quidem per judicem, quamdiu defectus latet, (idem esset de peccato externo, quod non posset probari) sed per ipsam legē, scilicet per sententiam à legē latam, si lex aliquam ferret, prout non fert, sed ferendam præcipit c. *Omnis utriusque sexus.* Vide Dicta disp. 3. de Legibus q. 8.

Potes III. an sicut potest iudicio Confessarii pœnitens differre communionem

paschalem, & confessionem perficiendam *judicio Confessarii* postea per absolutionē? Videtur enim quod *Confessarii* differri quia in c. *Omnis utriusque sexus* tantum ferri constat sermo de communione. Resp. quæstio *Confessio, utrū communionis esse de subiecto non supponente: non paschaliter.*

DISPUTATIO QUARTA.

De Satisfactione, quæ est tertia pars materialis Sacramenti Pœnitentia, & Indulgentiis.

QUESTIO I.

An & qualis Satisfactio sit à Confessario in Sacramento Pœnitentia imponenda?

GENERALITER satisfacere dicitur, quicumque in aliquo genere facit, quod & quantum debet. Sed strictè loquendo, dicitur is tantum satisfacere, qui alteri præstat quantum est satis animo irato ad ulciscendā injuriā. Et sic satisfactio in ordine ad Deum offensum, est quædam compensatio, qua homo pro peccatis commissis aliquid Deo persolvit. Cum autem duo sint in peccato, videlicet culpa habens adjunctū reatum poenitentia, quando est mortal, & reatus poenitentia temporalis, qua sèpè manet remissa culpa; hinc duplex est satisfactio, una, quæ satis facimus Deo pro culpa, quæ coincidit cum contritione & aliis dispositionibus & justificationem requirit, alia, quæ satisfacimus pro poena restante. Quod fit dupliciter: aliquando enim ab homine suā sponte aut certè extra Sacramentum Pœnitentia assulmitur aliquid, quod Deo pro poena ex peccato relicta exhibet aut persolvit: aliquando in Sacramento Pœnitentia à Confessario injungitur pœnitentibus. Et de satisfactione posterioris generis quæ est pars integralis pœnitentia, potissimum hinc est sermo. De priori vero, quæ est ex opere operantis actum est in *Tract. de Gentia* disp. de Me-
nie q. 7.

Dico I. Confessarius regulariter & per se loquendo debet imponere pœnitenti *in Satisfactionem*. Ita cōmuniter Doctores. Et mentio Pœnitentia est aperte ex *Tridentino* *Confess.* 4. c. 8. ubi transcribens de Satisfactione sacramentali ait: *Claves regulariter Sacerdotum non ad solvendum dum taxat, sed & ad satisfactio- ligandum concessas*, etiam antiqui Patres & credunt & dēcēti. Quod etiam definit can. 15. *Ratiō de causa.* Quod hoc tribunal sit vindicativum, in quo sacerdos loco Dei absolvit; adeoq; sicut Deus remisit culpā relinqueret solet pœnam temporalem satisfactione delendam, sic illam imponere debet sacerdos. Deinde satisfactio est pars integralis hujus Sacramenti; cuius integratatem debet sacerdos curare. Dixi, regulariter: nam incapaci, v. g. moribundo extra usum rationis constituto, nulla imponi debet. Idem est, si constaret pœnitentem non indigere satisfactione, neque etiam remedio contra peccatum futurum: quod raro constare potest.

Enimvero et si in hoc de criminibus iudicio congrue ad divinam iustitiam, & ejusdem Sacramenti à Baptismo distinctionem, locum habeat quædam punitio & vindicta, tamen minus tristitia, non ira & tamen mitis est; & maximū quod agitur *vel pœna-*

N. 3 atque rum.